

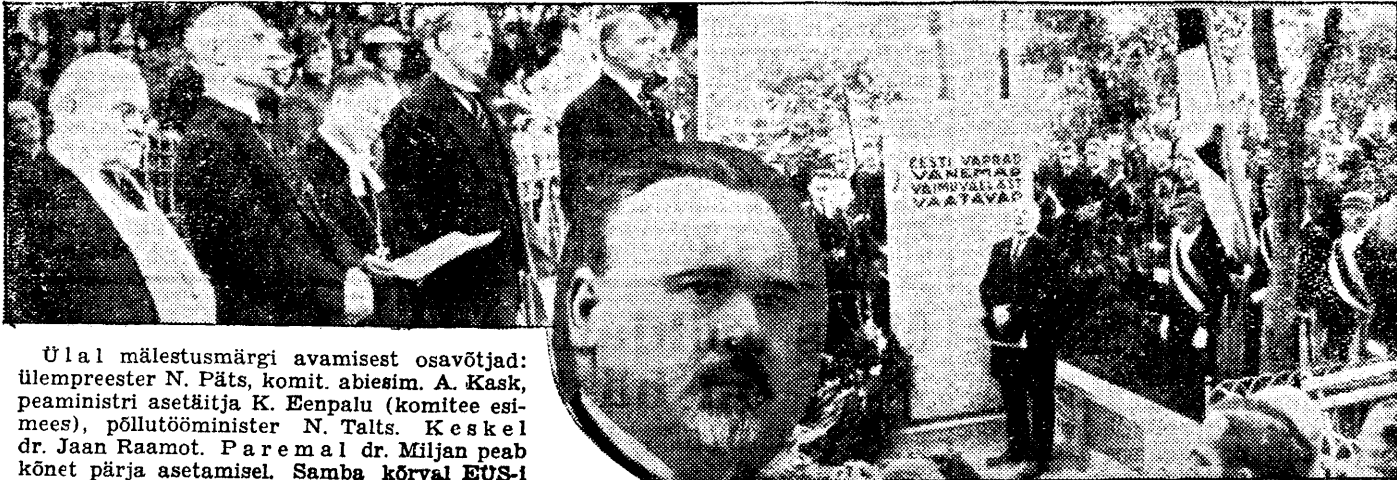
Uudised

Toimetuse ja talitus: Tallinnas, Narva maantee 27 Toimetuse telefonid: 425-46 ja Eteka 16 Talitus: telefon Eteka 32	Toimetuse toimikond: Jaan Põdra (esimees), Karl Reinaste (vast. toim.), Jakob Mõttus (tegev. toim.), Elss Käspre („Kodu osa“)	ILMUB KORD NÄDALAS ÜKSIK NUMBER 6 SENTI	Tellimise hind: Postiga: 1 kuu 25 senti, 3 kuud 50 senti, 6 kuud 75 senti, 12 kuud 1 kroon. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised	Kuulutuste hind: Kuulutuste küljel 6 senti millim. ühel veerul, lehe esiküljel ja tekstis 12 senti, tekstis teksti kirjaga 15 senti millim.
--	---	--	--	---

Nr. 34 (708)

Reedel, 21. augustil 1936

14. aastakäik

Ülal mälestusmärgi avamisest osavõtjad: ülempreester N. Päts, komit. abiesim. A. Kask, peaministri asetäitja K. Eenpalu (komitee esimees), põllutöominister N. Talts. Keskel dr. Jaan Raamot. Paremal dr. Miljan peab kõnet pärja asetamisel. Samba kõrval EUS-i esindus lipuga.

Mälestusmärk dr. J. Raamoti haual

Avati pühapäeval suure rahvahulga osavõtul

Möödunud pühapäeval avati Tallinna Eesti ap.-õigeusu kalmistul dr. Jaan Raamoti hauale püstitatud mälestusmärk. Pidulikust avamistalitusest, mis algas kell 5 p. l., võtsid osa kadunu abikaasa pr. Mari Raamot koos teiste perekonnaliikmetega ja lähemate omastega, rohkesti tuttavaid, seltskonna- ja ühistegelasi.

Riigitegelasist viibisid kohal kaitsvägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner abikaasaga, peaministri asetäitja K. Eenpalu ja põllutöominister N. Talts.

Kattes seisva mälestusmärgi kõrval asetses Eesti Üliõpilaste Seltsi esindus lipuga (dr. Raamot kuulus nimetatud organisatsiooni vilistlasteperre).

Avamistalitus algas Tallinna garnisoni orkestri poolt ettekantud Franz Schuberti Ave Mariaga, mille järele peaministri asetäitja K. Eenpalu, kes on ühtlasi mälestusmärgi komitee esimees, ütles avasõna ja palus põllutöoministriit avada mälestussammas.

Põllutöominister N. Talts omas kõnes märkis, et dr. J. Raamotil on suured teened Eesti riigi loomisel ja eriti meie maareformi elluvõimel. Hinnates kõrgelt tema teeneid, kõrvaldas minister kätte mälestussambalt.

Dr. Jaan Raamoti mälestusmärk on lihtne kodumaa graniidist valmistatud sammas, mille ühe külje sisse on raiutud kadunu näoreljeef, teisel küljel sõnad: „Eesti vaprad vanemad, vaimuvallast vaatavad“. Oma tagasihoidlikkusele vaatamata jätab sammas mõjuva mulje.

Katte eemaldamisele järgnes hümn ja

Isamaaliidu segakoorilt „Eks teie tea...“ Vaimuliku talituse pidasid ülempreester N. Päts ja Tallinna Jaani koguduse õpetaja A. Täheväli, kes oma kõnedes nimetasid dr. Raamoti inimeseks, kes oma elus järgi on jätnud ja annud rahvale seda, mis oli võimalik anda. Ta on end täie andumusega rakendanud rahva teenistusse, sellepärast on tal teiste isamaapoegade kõrval igavesti aukoht.

Vaimuliku talituse lõppedes kõneles Rahvapanga juh. esimees A. Kask (ühtlasi mälestussamba komitee abiesimees) lühidalt dr. Raamoti elust ja tegevusest. Kadunu elutööd tuleb hinnata õieti kahes osas: poliitikategelasena ja põllumajanduse juhina. Mõlemal alal on tal suured teened. Vene riigiduumas olles viidi dr. Raamoti kaasabil läbi Maaomavalitsuse seadus, mille alusel teostati Eesti maaomavalitsuse reform. Põllumajandusliku kutsehariduse edasiviijana on kadunu teeneks ka piimaühingute asutamise õhutamise.

See on teine juhus meie iseseisvuse kestel, märkis kõneleja, et seltskonna algatusel püstitatakse mälestusmärk mehele, kes seda oma tegevusega põhjastanud. Varemalt püstitati mälestussammas Vändras Kurgjal C. R. Jakobsoni haual. Edasi andis A. Kask ülevaate mälestusmärgi saamisloost.

Pärast seda kui Isamaaliidu segakoor oli ette kannud „Isamaa ilu hoieldes“, algas pärgade panek. Vabariigi valits. nimel asetas pärja põllutöominister N. Talts, Eesti Üliõpilaste Seltsi poolt dr. V. Kargaja, Jäneada Põllutöökeskkoolilt dr. A. Miljan, agronomide nimel agr. A. Raidla, Võhma ja Piiistvere ühingute nimel J. Väin, Põltsamaa ühingute nimel J. Põdra ja E. Ühist. Liidu nimel K. Rel-

naste. Telegramme kadunu lesele ja mälestusmärgi püstitamise komiteele olid saatnud riigikogu esimees Penno, Tallinna linnapea kindral Soots, Peeter Kase Tartust ja teedeministri abi R. Jürgenson abikaasaga.

Lõpusõnas palus komitee esimees, peaministri asetäitja K. Eenpalu kadunu

Dr. Jaan Raamoti elukäik

Dr. Jaan Raamot sündis 10. augustil 1873. a. Läänemaal, Vigalas talurentniku pojana. Lõpetanud Kivi-Vigala vallakooli, käis vahepeal paar aastat Pärnu linnakoolis, mille järele lõpetas Goldingeni õpetajate seminari ja asus Pärnumaale Tahkuranna kihelkonnakooli vanemaks õpetajaks. Edasiõppimise otstarbel viibis Vilno kooliõpetajate instituudis ja Soome Mustiala kõrgemas põllumajanduse instituudis.

Vahepeal oli dr. Raamot mitmel pool Venemaal ametis piimanduse eriteadlasena, käis end oma erialal täiendamas Taanis, Hollandis ja Saksamaal, kuni lõpetas Königsbergi ülikooli põllumajandusteaduskonna doktori kraadiga.

Asudes Eestis tööle Eesti Aleksandri kooli inspektorina, oli tema sooviks kooli ümber muuta põllutöö-keskkooliks. Siis tulid aga 1905. a. rahutud ajad, millele all ka dr. Raamotil tuli kannatada. Alles 1907. aastast, mil ta valiti E. Aleksandri kooli käes kasutada oleva Kõo mõisa ülemvalitsejaks, võis alata tema põllumajanduse edendamise töö kodumaal. Sel ajal muutus Kõo mõis põllumajandusliku elu keskuseks. Seal käidi nõu küsimas kursuste korraldamiseks, põllumeeste seltside rajamiseks. Seal koostati ka esimese moodsa ühispiimatalituse — Imavere — põhikiri.

1910. aastal ostis dr. Raamot Tartu lähedale Sähkapuu talu ja asutas kodumajanduskooli. Paar aastat hiljem valiti ta Liivi kubermangu talurahva saadikuna vene riigiduumasse. Tema duumasaadikuks olemise ajal sai Eesti uue Maa-

omakeid mälestussammas oma hoolele ja hooldamisele võtta. Meil ei pea kustuma mälestus mehest, kelle nimi pandud kirja Eesti vaprate vanemate nimistusse. Dr. Raamot oli rohkem poliitik kui põllumees, ta oli juht. Sellisena jääb ta meie mälestusse.

Lõpus lauldi ühiselt „Eestimaa, mu isamaa...“

Dr. J. Raamoti mälestusmärk on püstitatud peamiselt ühistegeliste asutiste poolt, kes selleks komiteele annetasid vajalikud summad. Annetajate hulgas leiame järgmisi asutusi ja isikuid:

Villevere, Piiistvere, Võhma, Ida-Alutaguse, Põltsamaa, Kullamaa, Viljandi, Kahala, Vaivara, Imavere, Helme ja Ambla piimaühingud. Põltsamaa Põllum. Selts, Põltsamaa Majand. Ühisus, Põltsamaa Ühispank, Piiistvere Ühispank, Piiistvere Põllum. Selts, Võhma Majandusühisus, Põllumeeste Keskseits, Ühis. „Estonia Eksportapamajad“, Viljandi E. Põll. Seltsi Kaub. osakond, Kartuliühisuste Liit, E. Põllumeeste Selts Tartus, ETK, Eesti Seemnevilja Ühisus, Puhk ja Pojad, Axel Korjus, Rumberg, Tuberg & Ko.

omavalitsuse seaduse. Hiljem oli dr. Raamot sama seaduse alusel valitud maavalitsuse esimeheks. Saksa okupatsiooni ajal oli ta Ajutise Valitsuse rahaasjade korraldajaks ja hiljem põllutöö- ja tootlusministriks. Maareformi tegelik elluviimine oli tema korraldada põllutöoministri abiks olemise ajal.

Pärast mõningaid katsetusi ärialal asus dr. Raamot oma huvikohase töö juure, Jäneada Põllutöökeskkooli juhatajaks. 4. jaan. 1927. a. komistas ta libeda tee tõttu ja põrutas pea, mille tõttu ka varsti suri.

Põllumajandusteadlasena on dr. Raamot sügavalt järgi jätnud meie põllumajanduse arengusse. Eesti iseseisva riigi rajamisel ülesnäidatud teenete eest annetati temale esimese järgu Vabadusrist. Teenete eest Soome riigi vastu annetati temale 1922. aastal Valge Roosi ordu autäht ja nimetati selle ordu kavaleriks.

29. Põllumajanduse

**NÄITUS
TALLINNAS**

29., 30. ja 31. aug. 1936.

Raudteel huvirongid
ja hinnaalandus

KÖIK NAITUSELE!

Õppetöö algus 1. septembril

Õppetöö kõigis keskkoolis ja gümnaasiumides algab 1. septembril. Enne seda, 27., 28. ja 29. septembril toimuvad veel järeleksamid ja mõnedes koolides ka uute õpilaste vastu õtt üksikutele vabadele kohtadele.

Läti metropoliit Eestis

Tallinnas viibis paar päeva Läti apostliku õigeusu kiriku juht, metropoliit Augustinus. Koos metropoliit Aleksandriga vaadati ja külastati Tallinna apostliku õigeusu kirikuid. Eestist sõidab Läti metropoliit edasi Soome.

Kave uudis

šokolaad

Toffee

ja kristall kompekid

Juhiprintsiip ja ühistegevus

Saksamaal on praegu käimas elavad vaidlused ühistegevuse ümber: ühest küljest ühistegevuse ideoloogiliste põhiküsimuste üle, teisest küljest aga ka ühistegevuse praktilise rakendusviisi pärast. Nendes vaidlustes on kaasa kistud nii ühistegevuse kui ka juriidilised ajakirjad ja sõna võtavad väga tuntud autoriteetid omal alal.

Kuna saksamaa omab üldiselt tunnustatud ühistegevuse teoreetikuid, praeguse Saksa ühistegevuse kohta aga vaadatakse rahvusvahelises ringides kriitiliselt, siis võiks ka mittesakslastele huvi pakkuda, millise tulemuse annavad praegused sakslaste omavahelised arutlused. Küsimusel on veel praktiline tähtsus sellepärast, et need vaidlused olulist mõju avaldavad Saksa ühistegevuse seaduse kujunemisele, mille väljatöötamine praegu päevakorral. Nimelt on minister M. Frank, Saksa juriidilise akadeemia president seletanud, et riik koos vastavate partei organitega tahab ühistegevuse seaduse muutmisele asuda.

Vaidluste keskpunkti moodustavad õieti kaks probleemi või õigemini probleemide kompleksi, mis koonduvad juhuprintsiibi ja suurühingu küsimuse ümber. Esimene neist seisab Saksas juba 1933. aastast alates kõigis organisatsioonides, seltsides ja liitudes päevakorral. Peab aga tähendada, et kusagil pole juhi põhimõtte konkretiseerimine ja praktiline teostamine nii suurte raskuste vastu pörganud, kui just majanduse alal, kus poliitilise juhi idealkuju ei lase ennast nii lihtsalt kohandada. Eriti on see maksev ühistegevuse suhtes, mis enesest kujutab

alt üles ehitatud organisatsiooni ja oma demokraatlikkude aluste kaotamisel kaotaks ka oma mõtte.

Absoluutse võimu koondamine juhi kätte oleks sellega ühistegevuses võimatu. Kui aga juhi printsiipi nii mõista, et ühingute juhtivatele organitele või ka üksikutele juhtivatele isikutele anda suuremat tegevusvabadust, neile võimaldada rohkem näidata oma isiklikku initsiatiivi, siis oleks raske selle vastu midagi ütelda. Muidugi mõista, et sellega kaasas käib ka vastutuse suurenemine liikmete ees.

Küsimust säärastel käsitades ei olegi aga enam tegemist mingi uue põhimõttega, vaid lihtsa küsimusega, kuidas ühendada demokraatlikus organisatsioonis hulkade kaasarääkimise õigust üksikute tegevusvabaduse põhimõttega. See probleem on niisama vana kui demokraatia ise. Ja tema laheneda on mitmesugustest konkreetsetest asjaoludest — antud organisatsiooni struktuurist ja ülesannetest — esijoones aga inimestest, kelle teadliku kaasatulekuga peab arvestama, ilma et neilt kriitikat sõnakuulmist nõuda. Juhiprobleem ühistegevuses ei ole mitte põhimõtte küsimus, vaid inimeste teadlikkuse küsimus, ühistegevuse kasvatustöö küsimus.

Et sarnane absoluutse võimuga juht, keda „altpoolt“ keegi ei või korralla kutsuda, nagu see Saksa poliitilises elus sirgjooneliselt läbi on viidud, ühistegevuse mõistega hästi sobida ei taha, siis keerlevad ka vaidlused selle ümber, kuidas üksikute organite kompetentsi ühingutes reguleerida. Selleks esitatakse juriidilistes eriajakirjades väga mitmesugu-

seid ettepanekuid, milledest mõne tähtsama juures peatume allpool.

Juhatusse instituudi reformeerimiseks soovitatakse peamiselt „ühemeelise juhatus“ põhimõtet. Seaduse eelnõu kava, mis ühistegevuse juhtivatele organisatsioonidele tutvunemiseks laiali saadetud, ei tee „ühemeelise juhatus“ just sundlikuks, peab teda aga põhimõtteliselt soovitatavaks. Nõukogu mõju oleks juhatuses hoopis väike või poleks teda üldsegi mitte. Mõned kava arvustajad (prof. Ruth) otse nõuavad, et nõukogu instituut tuleks kaotada, kuna ta tõeliselt ühistegevuses asutuses on üleliigne. See organ on ainult suurühingute poolt välja mõeldud. Samuti tuleks kaotada esindajatekogu, kui suurühingute poolt loodud vahinstantsid ühingu liikmete ja juhtivate organite vahel.

Siin kaldub vaidlus juba peateemist — ühingu organite kompetentsi määramisest — kõrvale ja muutub väike- ja suurühingute probleemi lahendamiseks. Väikeühingute pooldajad nimetavad ühe väiksema kogukonna majanduslikke, sotsiaalseid ja pedagoogilisi huvisid rahuldavat ühingu ühistegevuse ideaalkujuks, mille alusel peaks kujunema koandu-

mine. Kui mitte vabatahtlikult, siis tuleks seadusandlikul teel suurühingud väiksemaks muuta. Ja neis oleks „ühemeelise juhatus“ omal kohal.

Teised (prof. Tönnies) aga näitavad, et praeguse tehnilise ja majanduslik areng nõuab suurühinguid ja nad võivad mitmeidki ülesandeid täita edukamalt kui väikeühingud. Suur ettevõtte aga vajab mitmesuguseid majandusmehi-spetsialiste oma erialadel. Siin ei saaks üks mees kanda sisulist vastutust, vaid jääks ainult vormiliseks esindusmehiks.

Niisugused on lühidas kokkuvõttes arvamised ühistegevusseaduse muutmise puhul Saksamaal. Radikaalne poliitiline kursimuutus, mis 1933. aastal teostus Saksamaal, asetas ka ühistegevuse, nagu kõik teised majanduse- ja kultuurialad, uutesse oludesse. Nagu teada, oli ühistegevusele see muutus eriti järsk ja vapustav. Aegamööda läheb elu jälle rahulikumatessse roobastesse ja hakatakse kohanema uute oludega. Nähtavasti ollakse nüüd juba niikaugel, et ühistegevuse ise oma tulevikuküsimuste arutamiseks võivad osa võtta. Selles mõttes oodatakse ka välismaal huviga, milliseks kujuneb uus Saksa ühistegevusseadus. J. Mõttus.

Miks põhjamaade ühistegevus on hästi arenenud?

Selle kohta kirjutab prof. V. Totomianz:

See küsimus esitati mulle ühel ühistegevuse keskkorralduse koosolekul ja samal korral avaldati arvamist, kas selleks pole mitte mõju avaldanud just see asjaolu, et need maad jäid maailmasõja ajal erapooletuks.

Sõda ja rahu on kindlasti otsustava-

mad tegurid rahvaste elus. Euroopa põhjapoolsemad maad ei võtnud osa maailmasõjast ja on selle tõttu hästi arenenud mitmel alal, eriti ka ühistegevuse alal, kuid mitte ainult rahvusvahelised, vaid ka rahvuslikud sõjad segavad rahulikkude tööd, takistavad ja nõrgendavad ühistegevuse arenemist. Näiteks võib tuua Portugaalia Euroopas ja Lõuna-Ameerika riigid Ameerikas.

Igasugune loov ja ülesehitav töö vajab sisemist kui ka välist rahu. Niisugune asjalugu on ka ühistegevusega, kuna selle korraldamisega tehtakse ka kasvatuslikku tööd. Iga rahvuslik sõda mõjub rahva moraale hävitavalt ja vaimlisel alusel seisv ühistegevus ei saa areneda.

Selle esimese teguri — rahu kõrval on olemas veel teine tegur — eetika, nimelt see eetika, mis praegu esineb ühistegevuses arenemises. Põhjamaad on eetilise ja usuliselt palju kõrgemal tasemel kui lõunapoolsemad maad. Ühistegevus on sündinud puritaansel Shotimaal. Taani, Rootsi ja Soome rahvaste hingeline kui ka keheline puhtus on üldiselt tuntud.

Enne maailmasõda ei juhtunud Soomes pea ühtegi vargust. Jutustatakse anekdooti ühest väljamaalasest, kes oli enne maailmasõda reisisoomes Soomes ja unustas rutates oma rahatasku ühte raudteejaama — einelauas lauale. Kui ta pärast sõda uuesti oli Soomes, leidis ta oma rahakoti samast kohast, ainult raha oli rohkem, kuna sellele olid juure lisatud protsendid.

Muidugi on õiglasi inimesi ka mujalgi, kui ainult põhjamaades. Schweitsis on tuntud oma aususe ja ka arenenud ühistegevusega. Pealegi on rahvaid, kes on ausad, kuid ei ole veel aru saanud ühistegevuse tarvilikkusest ja teisi kultuuriliselt alamal seisvaid rahvaid, kes püüavad enda juures arendada ühistegevust.

Tähtsaks tegureiks ühistegevuse aate levitamises on need tegelased, kes seda aadet selgitavad rahvale. Põhjamaade kõrge hariduslik tase teeb nende maade ühistegevuse eeskujuks pakkuvaks teistele rahvastele. Neis maades üldtuntud isikud ei tegele mitte ainult poliitikaga, vaid võtavad osa ka kõigist hariduslikest ja seltskondlikest üritustest palju suuremal määral, kui näiteks niisuguses suures riigis, nagu on Prantsusmaa. Rah- (järg 3. küljel)

Leedu matkalt

Lehemeeste külaskäik Leedu ametivendadele

Esmapäeval jõudis 10-liikmeline Eesti ajakirjanike reisieltskond paaripäevase ringreisilt Leedust Tallinna tagasi. Lehemehed tegid Leedu ajakirjanike Liidu kutsel lühikese sõidu mööda Leedu maa ja rahva elu tundaõppimiseks. Ringsõidust võttis osa „Üh. Uudiste“ toimetuse esindajana toimetaja Ed. Nukk, kes allpool avaldab oma reisi-muljeid:

Kaunasesse.

Sõitu Tallinnast alustasime 14. aug. kell 14 Balti ekspressil, mis meid lühikese ajaga viis Läti piirile.

Hariikud passi- ja tolliformaalsused piiril ja olemegi Riias, kus meid juba ootavad läti ametivennad, kelle juhiks on üks ministeeriumi pressiosakonna juhtidest V. Jankaus. Vastuvõtt Riias sünnib ametlikkuseti, sest oleme ju kõik ühised külalised teel Kaunasesse, kuhu jõuame järgmiseks varahommikuks.

Kui Tallinnast lahkudes oli ilm ilus, päikeseküllane, siis Kaunas üllatab meid uduhalli hommikuga. Näib, nagu ei tuneks see vana linn Neemeni kaldal sugugi rõõmu nii suure arvu külaliste üle.

Tibab isegi vihma vähesel määral. Kaunase jaamas ootavad meid juba leedu kolleegid ja ka Eesti saadik Kaunasel Dr. Lepik isiklikult. Eesti lehemeestele on härra saadik vana tuttav ja vastavalt südamlikuks kujuneb ka jälle nägemine. Lühikesi tervitusi, esitlemisi, ühine pildistus ja siis siirdume edasi hotell „Metropoli“, kus meid ootamas ootab meid kohv. Kuna veel samal päeval peame tegema umbes 300 km pikkuse auto-tripi läbi Leedu, siis on aega vähe ja peame ruttama ka kohviga.

Kaunasele pole üldsegi aega heita pilku. Nii kiire on lahkumine selle Leedu kaunist pealinnast, mida nii kangesti aga sooviks näha-vaadelda ligemalt. Selgub, et üksikud meie lehemeestest on viibinud Kaunasel läbisõidul juba mitmendat korda, kuid seni veel mitte saanud heita pilku pealinna elu-olule.

Sõit Leedu sisemaale on huvitav. Maastik üldmuljes nagu Eestiski. Ainult metsi on vähem — vähemalt läbisõidul ei märganud suuremaid metsandikke.

Silma torkas asjaolu, et sügis Leedus oli juba täielik. Igalpool on põllud täiesti puhtad. Viljad juba ammu koristatud ja teravili isegi juba müügil. Saak tänavu olevat olnud üle keskmise.

Siin-seal teeveeres nähtub punetamas ilusaid seemneristikheinavälju. Leedu põllupidaja ei osta punast ristikehina-seemet, vaid kasvatatakse selle ise. Varemalt ostisime meiega Leedust ristikehina-seemet, kuid nüüd on ka meie põllupidajad hakanud ise rahuldama oma nõudmisi sellel alal.

Auto kihutab umbes 60-kilomeetri- lise kiirusega mööda laudsiledat teed. Maastik libiseb mööda nagu filmis. Lagedad põllud vahelduvad küngastega ja küngad hallide orgude ja tumeroheliste metsatukkadega. Ajuti püüab silm teeserval rea pihlu, mis on täis marjakobaraid nagu punaseid pisaraid, mida nutnud sellesse mulda paljukannatanud leedu rahvas.

Majad on väikesed. Talud enamikus õlgkatuselised, kuid viimastel aastatel on hakatud kasutama katusematerjaliks ka plekki. Kodukaunistamise aktsioonigi ei näi olevat siin tundmatu. Vilksatab mööda nägusaid helveetsiapunasega värvitud maju ning üks kolleegi tähendab naljatoonil, et see olevat meie kodukaunistamine, mis jõudnud järjega juba Leetu.

Esimese peatuse teeme Prienais, kus asub üks Leedu õlletehaseid, millele heidame kiire pilgu. Selle järele kostitatakse meid õlle ja kitsepiimajuustuga ja taas algab kiirsõit.

Järgmiselt peatume Leedu kuulsas kuurordis Birištonas Neemeni kaldal, kus asub kaks tervisveeallikat.

Lehemehed, uudishimulikud nagu nad on, rühuvad prooviks maa seest väljavoolavat kristalliselget vett, milline villitakse pudeleisse ja läheb müügile üle kogu Leedu Birištona nime all. Nimi on tuletatud allika nimetusest, kust see vesi saadakse.

Teine allik on esimesest veidi eemal, päriselt Neemeni kaldal, ning kannab leedu rahvuskangelase Vitautase nime. Vesi siin on vähe hapukas ja see mõjuvat seedeorganeid korraldavalt.

Suvitajaid siin tänavu on olnud 5000 ümber. Neid leidub meie küladeski veel külluses. Enamikus haiged, kes on saanud terviseallikaile korraldama oma tervist.

Birištona kuurort on antud Punase Risti valdusse, kes asja korraldajaks. Elu siin on aga võrdlemisi kallis.

Lühikese peatuse järele jätkame sõitu läbi Alytuse, Merkinė ja Leipalingeni linnakeste Leedu niinimeta-

tud administratiivpiirile Druskininkaisse.

See on väike armas kohake Neemeni teisel kaldal, mis on nüüd poolakate käes Vilno vallutamise järel. Lühike peatus kaunil, kõrgel Neemeni kaldal, mis on ühtlasi piirjooneks, ning jällegi edasi. Teel tabab meid äge vihmavaling, mis on muutunud veidi libedaks teed, mille kahel pool servadel kasvamas nooremaid või vanemaid puid ja millised on laiad ja sageli kümneid kilomeetreid nõrsirged.

Edasi on meie sõidu sihtiks Marijampole linn. Tähtendatud linna ümbruskonda nimetavad leedulased ise uhkusega Leedu Ukrainaks. Marijampole on Leedu jõukamaid maakohti. Siinses ümbruskonnas on põllupidajagi jõukam kui mujal.

Marijampoles on meil vastas kohalik linnapea, ringkonnaülem ja teisi kohalikke tegelasi.

Siin pakutakse meile ühtlasi ka lõunat ja on ka viimane aeg, sest oleme pikast — pea kogu päeva kestnud sõidust väsinud ja nälgjased.

Vestlusel kohalikkude tegelastega selgub, et Marijampol pole mitte ainult Leedu majanduslik, vaid ka vaimline tugipunkt. Siit on võrsunud valdav enamus leedu muistseid rahvussangareid ja ka praegusi suurmehi.

Linnake ise on küll vähehõlne, kuid nägus. Varemalt on olnud siin ainult 5000 elaniku ümber, nüüd aga on elanike arv lühikese ajaga tõusnud 12.000-le. Siin asub ka Leedu teine suhkruvabrik, mille ümber on tõusmas uus, nägus ja ühtlasi moodne linn. Siinses ümbruses kasvatatakse ka suhkrupeet, mida vabrik vajab ümbertöötamiseks.

Neile, kes meilgi unistavad oma suhkruvabrikute rajamisest, olgu tähendatud, et suhkur varemalt maksnud Leedus 25 sentiimi, nüüd aga peab põllupidajatarvitaja sama suhkrueest maksma 60 sentiimi kg. Selle juures riik loomulikult jääb ka ilma võrdlemisi suurtest tollituludest.

Marijampoliga on meie päeva-ringsõit jõudmas lõpukorrale. Sõidusihtiks on nüüd jällegi Kaunas, kuhu aga siit umbes 60 kilomeetrit maad, missuguse vahemaa katame pimedusele ja vihmale vaatamata umbes ühe tunniga. Teel eesti ja läti ajalehemehed korraldavad omavahelise rahvalikkude laulude „lauluvõistluse“, kus leedulaste ilme sümpaatia kaldub eestlastele. Seega oleme me võitnud sellelgi „olümpiaadil“, mida tunnustab ka läti kolleegide juht.

Õhtul on Kaunasel õhtusöök ja siit edasi algab uus ringsõit uue kava järgi, millest aga järgmises lehes.

Ed. Nk.

Külas, alevis ja linnas „Star'i“ riidevärv on hinnas, pereema, tütar, nõbu tunneb „Star'i“ värvist lõbu.

Riik ostab rukki ja nisu

Rukki hinnaks 13 senti, nisu hinnaks 20 senti kilo

Vabariigi valitsuse koosolekul kinnitati tingimused, mille kohaselt teraviljaturu korraldamise seaduse põhjal lubatakse riigi viljamonopolil osta põllupidajailt kõik müüa pakutud 1936. a. lõikuse rukki ja nisu.

Riik maksab rukki eest 13 senti ja nisu eest 20 senti kilolt.

Mullusega võrreldes on rukki hinda tõstetud 1 sent kilolt.

Põllupidajad, kes soovivad rukki müüa riigile, esitavad täidetult rukki-müügi pakkumise avalduse kohalikule vallavalitsusele registreerimiseks hiljemalt 3. septembriks s. a. Peale selle tähtsaja enam avaldusi vastu ei võeta. Avaldusleht ühes vallavalitsuse registreerimise märkusega tuleb põllupidajal riigile vilja äraandmisel esitada rukki vastuvõtu toimkonnale. Ilma avalduslehta rukki vastu ei võeta. Avalduslehed on

juba vallavalitsustele välja saadetud.

Teraviljaturu korraldamise seaduse alusel põllupidajailt ostetakse rukki ainult käesoleva aasta saagist, mis on kasvatatud nende endi talupidamistes ja ületab talupidamise aasta omavajaduse. Rukki peab olema puhas ja täiesti kuivatatud, niiskuse sisaldusega mitte üle 13% ja normaalse lõhnaga. Mullusega võrreldes on lubatud 1% rohkem poolikuid teri, muud tingimused on endised.

Rukki kokkuostmise aja ja vastuvõtukohad määrab majandusminister ja need tehakse põllupidajatele teatavaks vallavalitsuse kaudu või kuulutuste teel. Rahamaksimine sünnib vilja vastuvõtmisel.

Nisumüügi pakkumise avaldused tuleb esitada hiljemalt 3. septembriks. Nisu peab olema puhas ja täiesti kuivatatud, niiskuse sisaldusega mitte üle 14% ja normaalse lõhnaga.

Elav nõudmine kunstväetiste järele

Kodumaal püsivad väetistel kevadised hinnad

Kunstväetiste müügihooaeg on täies hoos, sest nende päevade sees algab juba talivilja külv. Müügifirmade poolt seletatakse, et tänava sügisel ostetakse kunstväetisi rohkem kui mullu. Ostetakse peamiselt fosforväetisi — superfosfaati, segafosfaati ja fosforiiti ning kaalisoola.

Hindade asjas seletatakse, et välismaadel olevat küll märgata kunstväetiste hindade kõvenemist, kuid Eestis ei ole senini hindu tõstetud ja kõik firmad müüvad kunstväetisi kevadiste hindadega.

Ilmastiku tõttu algasid kõik koristamistööd tänava varem. Selle tõttu algas ka kunstväetise ost varem. Praegu olevat müüdnud juba ligikau-

du sama palju kui läinud sügisel terve hooaja jooksul.

Superfosfaat tuleb nüüd Venest, Hollandist ja Rootsi, kuid peamiselt Venest, sest sealt saab osta odavamalt. Ka on vene superfosfaadi kvaliteet tublisti paranenud. Vene superfosfaat tuleb nüüd sisse 4 piiripunkti kaudu — Narva, Irboska, Tallinna ja Pärnu kaudu. Kõigist neist kohtadest müüakse vene superfosfaati ühesuguse hinnaga. Kaalisool tuleb Saksamaalt, kuna fosforiiti saame kodumaalt — Ülgaste kaevandusest. Segafosfaati valmistatakse superfosfaadist ja fosforiidist, segades mõlemat võrdses hulgas.

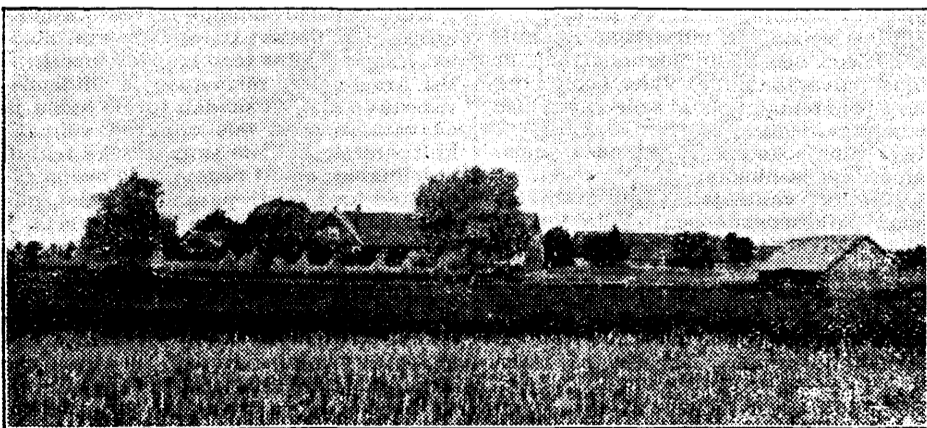
Hoiusummad juulis

Krediit- ja kindlustusasutuste peainspektori kokkuvõtteil on hoiusummad aktsia- ja linnapankades ning suuremates ühispankades juulikuul kestel tõusnud 3,4 miljoni krooni võrra. Hoiusummade seis 1. augustiks kujunes 91,5 milj. krooni suurusseks. Mõeldud aastal samal kuupäeval oli hoiusummasid 75,4 milj. krooni ja kaks aastat tagasi 62,4 miljonit krooni.

Laenude poolt oli pankades juulikuul kestel vaikus. Väljaantud laenu kogusumma vähenes 104,2 miljonilt kroonilt 103,3 miljonit kroonini. Võrreldes mullusega on aga praegune laenude seis siiski 13 miljonit krooni võrra kõrgem.

Streigid põlevkivitööstustes

„Eesti Kiviõli“ põlevkivitööstuses puhkes streik, kuna tööliste ja vabrikuvallitsuse vahel ei saavutatud palkade asjus kokkulepet. Tööliste nõuavad 25% palka lisaks ja kollektiivlepingut. Palkanõudmine on käimas ka teistes põlevkivitööstustes. Küsimust püütakse lahendada valitsusasutuste kaudu leplikult.

Ajakohasele ehitusele ajakohased ehitustarbed!

Seks tarvitage ETK soonilisi naelu ja teisi ETK ehitustarbed — akna- ja uksehingi, ahju- ja pliidauksi, praehje jt. ETK ehitustarbed kindlustavad tugeva ja nägusa ehituse.

Müügil ühiskaupluses

Emil Honkapuu surnud

7. augustil suri Helsingis Soome erapooletute tarvitajateühingute keskühingu SOK juhataja Emil Honkapuu kõhukelme põletikku, mis oli järgnenud pimesoole operatsioonile.

Kadunu pandi puusärki Helsingis, kus Hietaniemi kabelis toimus ka matusealitus suure pidulikkusega. Pärsti toodi ja lahkumissooni üeldi kõigi Soome ühistegeliste keskorganisatsioonide ja SOK liikmete esindajailt, kriipsutades järelhüüetes alla kadunu suuri teeneid Soome ühiskaubanduse arengus. Mulda sängitati Emil Honkapuu oma kodukoha Viiburi surnuaial.

Juhataja Oskar Emil Honkapuu (end. nimi Stavenhagen) sündis 4. novembril 1885. a. Lavolas Viiburi lähedal. Lõpetades kooliõpingud asus ta 1917. a. SOK Viiburi harukontori teenistusse, kust juba paari aasta pärast kutsuti peakontorisse juhataja ja nõukogu sekretäriks. Samal ajal täitis ka ühiskaubanduse koolis ja kursustel lektori ülesandeid ja töötas kaasa Yhteishyvä toimetuses. Kui 1916. a. algas lõhenemine Soome ühiskaubanduses, siis näitas E. Honkapuu propagandaa- ja selgitustöö juhatajana nn. erapooletule voolule suuri teeneid.

1918. a. nimetati E. Honkapuu SOK abijuhatajaks ja järgmisel aastal alaliseks juhataja liikmeks, jäädes ühtlasi ka Yhteishyvä peatoimetajaks edasi. Omas järelhüüdes kadunu surma puhul märgib nimetatud leht, et ta oli peatoimetaja tusedale kaastööle sisu koostamise ja levitamise alal on leht võinud tõusta suurema levikuga leheks Soomes.

Tulekahju Oiu meiereis

Hiljuti põles maha Vana-Võidu vallas asuva Oiu Piimaühingu meiereil pealmine kord, mille läbi ühing sai kahju üle 10.000 krooni. Samuti hävines tules ka meier Päärsoni varandus.

Tuli sai alguse katlamaja kõrval asuvas endisest kaseini kuivatamise ruumist, kust viis läbi katla korstna plekkitoru, mis ei olnud kindel. Ruumis aga hoiti mitmesugust kergelt süttivat puumaterjali, mis võiski katlatoru sädemest põlema minna. Kuna masinad jäid terveks, siis töös pikemat vaheaega ei tulnud. Meiereil pealmine kord ehitatakse kiiresti üles.

Nõmmel supelasutis

Pühapäeval avati Nõmmel uus ja ainuke supelasutis, mille ehitajaks kolik ettevõtja Joh. Must. Supelasutis näib rahuldavat kohalike elanike nõudeid ja oli Nõmme linnale hädatarvilik, kuna seni igasugused supelavõimalused puudusid.

Miks põhjamaade ühistegevus on hästi arenenud?

(algus 2. lhk.)

vad, kes on huvitatud ainult poliitikast ja kes loevad ainult poliitilisi ajalehti, suhtuvad ühistegevusesse ükskõiksest.

Veel tuleb tähele panna rahva tõuküsimust. Lõunapoolsed rahvad on ühistegevuses seni olnud vähem arenenud kui põhjapoolsed rahvad. Prof. Gide'i on õigus, kui ta kirjutab, et ühistegelise liikumise on palju tugevam Rheinist ja Doonaust põhja pool, kui lõuna pool. See väide on üldiselt paikapidav, kuid erandeid on siiski, näiteks on ühistegevus lõuna pool Doonaud asuvas Bulgaarias palju rohkem arenenud, kui põhja pool asuvas Rumeenias. Tähelepanuvääriline on ka see, et lõunapoolsete maade põhjapoolsetes osas on ühistegevus rohkem hinnatud, kui lõuna pool. Nii näiteks on Põhja-Prantsusmaal ühistegevus palju rohkem arenenud, kui Lõuna-Prantsusmaal. Samuti on Põhja-Itaalia ühistegevusega kaugel ees Lõuna-Itaaliast. Seda imelikku nähtust seletatakse tulevat rahva tõust ja ilmastikust. Põhja-Prantsusmaal ja Põhja-Itaalias on prantslased ja itaallased segunenud germaani rahvastega — näiteks prantsuse flaaamid. Lõuna maade ilmastik mõjub inimestele otsustavalt. Mis vaimlistesse võimetestesse puutub, siis lõunapoolsed rahvad pole vähem andekad, kuid neil puudub energia ja vastupidavus.

Aga kui on küsimus vaimustusest, siis on lõunapoolsed rahvad sellega ees. Selles suhtes on näiteks itaallased palju erksamad kui mõned muud rahvad. Ühistegevuse õnnestumine Palestiinas on tingitud just vaimustusest ja isamaa armastusest nende sõnade paremas tähenduses.

Ilmastiku olud siiski üksinda ei aita

Sidet pidades Soome erapooletu ühiskaubanduse vooluga on ka Eesti ühistegelastel sagedaid kokkupuuteid olnud kadunud Emil Honkapuuga, kelles nad tundma õppida võisid suurt Eesti sõpra ja väga vastutulelikku inimest. Kadunu

on mitmel korral ETK külalisena Eestis viibinud. SOK ringkonnad on sigavas leinas mehe kaotuse pärast, kes paremates eluaastates pidi oma töö pooleli jätma. Selle leinaga ühineme meiega.

Pirita kloostri juubel

Pühapäeval tähistati Pirita kloostri 500-a. juubelit piduliku jumalateenistusega varemete vahel katoliku usu kombe kohaselt. Rahvast oli kogunenud väga rohkelt. Õnnitlustelegramm tuli ka Rooma paavstilt.

Sõjakirjanduse kapital

Vabariigi valitsuse koosolekul vaadati läbi ja antakse riigivanema dekreedina sõjateadusliku kirjanduse edendamise kapitali seadus.

Nimetatud kapital asutatakse kaitsevägede staabi juure. Kapitalil on juriidilise isiku õigused ja ta on vaba avalikudest maksudest ühesugustel alustel kaitseministeriumi ja kaitseväge asutustega.

Kapitali eesmärgiks on toetada ja edendada eesti algupärase sõjateaduskirjandusliku loomingu ja riigikaitseliste küsimuste uurimist ning selle kirjanduse populariseerimist.

selgitada erimaade ühistegevuse areenemist. Nüüdse ajal võivad indiaanlased näidata ühistegevuse alal seesuguseid tulemusi, et eurooplased neist võivad nii mõneski asjas õppida. Ühistegevus ei ole seal mitte ainult majanduse teenistuses, vaid ka eetiliste põhimõtete teenistuses. Seal on lepitushinguid, mis tahavad kohtuda ja advokaate jätta töötä. Seal on ka mõnesuguseid erilisi ühingu. Kolme aasta eest Aravaaden Satana ringkonnas asutatud ühing on võtnud oma eesmärgiks lihtsa aga märkimisväärse ala. Kuuskümmend liiget on kohustunud end täitma ühingu põhikirja. Põhikirjas on öeldud, et ühingu liige ei tarvita alkohoolseid jooke, ei tapa loomi usukommete täitmiseks, ei raiska varasid pulmade ja muude pidude pidamisel, on laste abielude vastu, peab oma maja ja selle ümbruse alati puhta, annab kõik maasse, piiridesse ja muudesse asjadesse puutuvad tüliküsimused ühingu otsustada. Sellele lisaks, ühingu liikmed kohustuvad oma lapsi kasvatama 10—14-aastaseks ja tarvitavad ainult kodukoetud riideid. Ühing on asutanud viis toimkonda, millede eesmärgiks on hoolitseda: põllupidamise, tervishoiu- ja tervise, riidude lepitamise ja kulude kokkuvõtmise asju. Ühing on korraldanud õhtukursusi, on asutanud raamatukogu. Ühingul on oma võimlemissaal jne.

India näitab, et kuum ilmastik ei ole takistuseks ühistegevusele. Sama tähtis tegur kui maa geograafiline asend, on ka maa suurus. Tuntud Inglise sotsioloog väidab, et mida väiksem on riik, seda kiiremini see sammub edu teed. Nende näidete tõenduseks on kultuuriliselt kõrgel järjel seisvad väikeriigid, nagu Schweitsi, Rootsi, Norra, Taani, Eesti, Soome, Läti, Belgia, Holland jne. Ja just neis maades on ühistegevus hästi arenenud.

Meie turuoludest

Pealinna turg oma tegevuselt ulatuslikum, kui teised kõik kokku. — Kust tuleb kala pealinna? Kurgi- ja puuviljaturst

Pealinna turgu on kuskil võrreldud suure kõhuga, mis vajab toitu kogu riigi ulatuselt. Jah, tõepoolest kõht on ta, see meie oludes nii suurejooneline toiduainetega varustamise ja kauplemise keskus. Võib julgesti ütelda, et kõigi teiste turgude tegevus kokkuvõetult ei küüni võistlema Tallinna turu läbikäiguga. Vastavalt sellele omab ta huvi enese vastu kogu maa piirides. Petserlast ja läänemaalast ei huvita koguni, millised on turuhinnad Petseris, Võrus, Haapsalus või Lihulas, vaid teda huvitab küsimus: kas hinnad Tallinna turul on tõusnud või langenud.

Muidugi hindade kujunemises omavad suure tähtsuse veel väga paljud asjaolud ja pealinna kodanikkude kõhuredest on nad vast vägagi vähe olenevad, kuid siiski turu hindade kujunemine on peamiselt Tallinna turust. Samal ajal on huvitav tähele panna, et näiteks Valga, Tartu, Viljandi, Narva j. t. linnade turuhinnad pole Tallinna omadest sageli sugugi odavamad. See tekitab imestust, sest veokulude ja vaheltalituse ärajäämise tõttu peaks hinnad provintsilinnades tunduvalt odavamaks osutama. Tegelikult võib odavamaid hindu märgata provintsiturgudel vaid teatud saaduste-produktide hooaja kõrgpunktil. Näiteks puuvili — augusti-, septembri- ja oktoobrikuul on see Tartus, Pärnus, Tõrvas, Viljandis jne. tõepoolest odavam, kuid katsuge ka novembri-, detsembri- jne. kuudel provintsis mõnda õuna osta, siis leiata, et see on palju kallim kui Tallinnas. Lama on maksev paljude teiste produktide suhtes. Seepärast loob mõni pealinna kodanik ajutiselt provintsis viibimisel kaks kätt kokku ja pajatab: „Küll on siin aga marodöörid! Kõik palju kallim, kui Tallinnas!“ Provintslane selle vastu imestab pealinna turuhindade moodukust.

Miks see nii on, selleks on väga mitmesuguseid põhjusi, ja osalt on nad kõrvaldatavad tarvitajate organiseerimisega. Tegelikult pole tootja-põllumehel provintsi ajutisest hinna-kõrgseisust vähematki kasu. Kogu vahekasu voolab ülesostjate ja jällemüüjate tasku. Ühes asjas on pealinna ja provintsilinnade turud ühtlases olukorras: toiduainete müügilietoimetamises on mõõduandvad vaheltkauplejad, aga mitte tootjad.

Seda pahet ei suuda kõrvaldada ei kauplemist korraldavad normid ega valitsusvõimude hea tahe, sest iga uue korralduse vältimiseks leitakse ikka ja ikka jälle uusi abinõusid. Ainuke mõjuv vahend on: ülesostja-vaheltkaupleja ja jällemüüja täielik väljalülitamine. Selleks on vajalik nii tootjate kui tarvita-

jate organiseerimine ühistegelisel alusel. Näiteid selleks on tegelikult elust küllaldaselt: mõni aasta tagasi oli Viljandis korraldada lauavõid otse võimata osta ja ta maksis alati rohkem, kallim kui Tallinnas. Seal avas Viljandi piimaühing linnas oma piimasaaduste kaupluse (ka õisu piimanduskooli kauplus väärrib nimetamist) ja olukord oli päeva-pealt teine!

Kuid tuleme tagasi Tallinna turu juure. Meie pealinna kõht ei oma alati ühtlast intensiivsust: kevadsuvel ja kesktalvel on siin võrdlemisi vaikne. Esimesel vaikusperioodil on põhjuseks mitmesuguste produktide puudumine ja talvel peamiselt kanged külmad. Muidu aga kirab ja keeb siin otse lõunamaaliselt kirev elu. Siin nendime ka, et jutt eestlase pikast toimest ja ükskõiksusest on vast kaheldav. Kuigi turu meeleolu küttavad temperamendilt tunnustatud petserlased ja mõne teisegi liikuvama rahvatõu liikmed, ometi moodustab eestlane siin sarnase enamuse, et teisi vast harva silma hakkab. Igatahes on Tallinna turukaubandus mõnekümne protsendi võrra rahvuslikum, kui seda muus era-kaubanduses näeme. Kah troost!

Tallinna turu tegevuse ja intensiivsuse kõrgseisu periood algab juuni-juulis — esimeste marjade, kurkide, muu aedviljade jne. turule ilmumisega. Ellevus tõuseb paaril järgneval kuul puuvilja saabumisega ja vaibub, õigem stabiiliseerub oktoobris oma harilikkudes raamidesse. Üldiselt valitseb turul elav tegevus kuni jõuludeni. Peale uue aasta, siis on nagu puhkust märgata. Juuli-augustis pakub turg oma tegevusega erakordselt huvitavat vaatepilti. Paljudki, keda ei huvita niivõrd ost turult, kui sinne kihav ja keev elu, külastavad teatud aja jooksul järjekindlalt turgu. Üsna sagedasti näeb asjaarmastajaid fotoaparadiga, kes aina „knipsutavad“ ja muhelevad, kui mõne eriti meeldiva vaate suudavad tabada.

Suvisel-sügisel ajalajärgul leiab kaubamüütajaid turul kogu Eestist. Pole valda ega küla, kust mõni „esindaja“ ei teeks siia oma tuure — üks sagedamalt, teine harvemalt. Tallinna „turusaladuste“ üksikasjadesse tungides kuuleme näeme mõndagi, mis tundub esmakordse uudisena. Võtame näiteks kalakauba. Tallinn on ju mereäärne linn ja võiks arvata, et enamuses leidub siin merekala; käesoleval ajal esineb turul rõhuv üheksa-aastane magedavee, sisevee kala. Siin on kala Peipsist ja Võrtsjärvest, ka väikesed järved, nagu Harku, Kahala, Klooga j. t. saadavad oma osa, samuti Emajõgi, Narva jõgi jne. Ja kõige maitsevam angerjas, seda ei saada kogunite mitte merepüügist, vaid sisevetest. Kõige enam hinnatakse Halliste jõe anger-

jaid. Kui mõni kalakaupmees sealt kala saanud, siis on ta õnnega koos. Kahjuks on seda „õnne“ harva ja vähe.

Samuti kuuleme „üllatusi“ muultki alalt. Petseri kurgid on meie mees ja mõttes sarnase tähtsuse omandanud, et kurgikasvatust ja -kaubandust ilma kiilhabemega venelaseta ei oska kujutellagi! Tegelikult valitseb praegu turgu Pärnumaa kurk. Sealsete rannakülade väike-maapidajad kasvatavad juba aastaid rohkel arvul kurke ja turustavad oma kauba peamiselt Tallinnas. Eriti kuulsad on Tahkuranna kurgid. Pärnumaa kurgid on „petserlastest“ veidi jämedamad, ümaramate otsadega ja väga peenikese seemnega.

Sise- ja välisturu jaoks kurkide marineerijad ostavad meelsasti Pärnumaa kurke, mis Petseri omadest ilmuvad hiljem müügil ja paremini alal hoiduvad. Kahju ainult, et nende vedu turule toimub suurtes veoautodes, kus nad raske kihina lamades saavad rikutud; teepõrutused muidugi mõjutavad omalt poolt. Kurgikasvatajad peaksid Pärnus kujundama ise marineerimise ettevõtte. Tallinnas teatakse provintstist tulnud poisikesohtu noorureid, kes siin kurkidega endid rahameesteks kombiinivad.

Kurkide kõrval on veel täiesti korraldamata turukaubaks õunad ja muud puuviljad. Kuigi ekspord on läinud soliidsete ühistegeliste ja eraekspordõride kätte, ometi on seda pahemas seisukorras siseturg. Samal ajal, kui aiaomanik oma saagi vaheltkauplejale saia-rahaga eest ära annab, peab tarvitaja maksma hingehinda. Nii on võimalikud sarnased kurioosumid, et jällemüüja laual maksab keskmise väärtusega pirn 20—25 senti, kuna aiaomanik saab sama hinda — paremal juhul — terve kilo eest! Muidugi, turul on nurgakene, kus võimalik ka kaubelda sissesõitnud aiaomanikel, kuid osta on seal võimata.

Esiteks on seal ruum üldiselt väga kitsas, teiseks piirdleb seal kümnete viisi ülesostjaid, ja kellel on tahet sarnastes tingimustes rabeleda mõne pirni või õuna omandamiseks. Muidugi, turgu järelevalve personal ja politsei teeb, mis võimalik, kuid üle oma jõu ja võimete ei suuda nemadki midagi peale hakata. Suuremaks paheks on asjaolu, et sissesõitnud aiapidaja peab oma müügi lõpetama samuti täpselt kell 1, kui lõpeb muidugi äriiline tegevus. Öhtusteni rongisõitudeni on aga rohkesti veel aega ja selle kestes soodne oma kaupa müüa.

Seda aga ei võimaldu. Ja maamees, kellel puuduvad laduruumid, veoabinõud jne. peab kell üks oma kauba vaheltkauplejatele poolteed ära kinkima. Igas teises majas aga leiame „puuvilja kaupluse“, mille müügiaeg kestab õhtu kella 10-ni. Nende pidajad aina muhelevad.

Mis sa tahad? Kõik on sinu, kõik teed on lahti sinu ees, tõe päike paistab sulle: seepärast ära kõhkle, ära küsi, vaid vaiki ning pane ennast maksma.

O. S. Marden.

Tublidus ei tule tööta, osavus ei hooleta.

Humor

Läheb räbalasti.

Pime: „Palun, annetage midagi vae-sele kerjusele... pimedal raske elu... Mitte kunagi pole mul nii räbalasti läinud kui nüüd.“

Proua: „Seda on märgata! Mineval nädalal olite ju ainult kurtumm.“

Järjest halvemini.

Maja härra: „Kuidas meeldib teile see pilt?“

Külaline: „Lihtsalt kole!“

Maja härra: „Arvate...? Selle ma hiljuti maalisin.“

Külaline: „Oh, vabandage... te saate valesti aru: minu otsus käis modelli kohta.“

Maja härra: „Nii?! See on — kahjuks, minu naine.“

Ulearune hoiatusmärk.

Autojuht küsib teel talumehelt: „Miks ei ole teil siin nii hädaohtlikul kurvel hoiatusmärki?“

„Jah, omal ajal oli siin mingi hoiatusmärk, kuna aga midagi ei juhtunud, siis võtsime selle maha.“

Mured.

„Ah, milline vihm... ja naine läks ilma vihmavarjuta linna... päris muret teeb...“

„Mis nii väga muretseda! Eks ta astu kuhugi ärris sisse!“

„Jah, see just mulle muret teeb...“

Leiab abi „hädas“.

Härra: „Mis te teeksite, preili Ly, kui ma teid praegu suudelda püüaksin?“

Ly: „Hüüan otsekohe ema ema?“

Härra: „Kas ema on siis kõrvaltoas?“

Ly: „Oh, ei... ema sõitis eile ära maale!“

Kui vanaema on piibumees.

„Miili, kas täna õösel viibis keegi siin köögis?“

„Jah, armuline proua, minu vana-ema...“

„Ta on vist kange suitsetaja... ja on muidugi õnnetu, et oma piibu unustas köögilauale.“

Kallid mälestused.

„Siin, selles kastikeses on mul alal kallimad mälestused meie pulmäreisist.“

„Tõesti! — näita õieti!“

„Kui soovid — siia olen kogunud kõik hotelliarved.“

Õige kellaaeg.

Naine: „Kui sa õhtul jaamast mööda tuled, siis vaata järele, mis kellaaeg on, et saaksime oma seinakella kontrollida.“

Mees: „Aga mul pole ju taskukella...“

Naine: „Sellest pole midagi... õige kellaaeg võid ju paberitükikesele märkida.“

Kahjurööm

„Mis üle sa nii rõõmsasti naerad?“

„Tormi-Toomas jäi oma uuest pustist ilma...“

„Kuidas see juhtus?“

„Meil tekkis restos omavahel tüli... siis ta tõmas pussi ja virutas sellega mulle reie sisse... puss jäigi sinna ja mina panin tulema... Paras talle! Norigu veel tüli!“

Mõtteid meie ajast ja kunstist

Meie aeg kuulub insenerile ja vabrikandile, aga mitte kunstnikule.

Uueaegne elu suundub terveni kasulikkusesse: püütakse parandada elu ainelist külge; teadus teeb igapäev uusi leiutisi äraelamise, rõivastuse ja liiklemisvahendite alal, ta saadab tarule halbu ja odavaid saadusi, mis annavad võimalikult suurele hulgaale suupäraseks tehtud naudinguid; ometi peame talle olema tänuiliku ka tõeliste paranduste eest, mis suudavad rahuldada me kõigi tarbed.

Ent hunge, mõtteid, unelmaid ei nõuta enam. Kunst on surnud.

Kunst on mõtiskelu. See tähendab vaimu naudingut, vaimu, mis tungib looduse ja aavistab seal sama vaimu, mis teda ennastki elustab. Kunst on mõistuse rööm, mõistuse, mis vaatab nägevate silmadega maailma kõiksusse ja loob selle siis uuesti ja peegeldab seda aistinguis. Kunst on inimese ülim ülesanne, kuna see on harjutuseks mõttele, mis püüab mõista maailma ja teha seda arusaadavaks.

Ent nüüdisaegsed inimesed arvavad tulevate toime ilma kunstita. Nad ei taha enam mõtiskleda, uurida, unistada: nad tahavad vaid kehalikku lõbu. Oilsad ja sügavad tõesed on neile ükskõiksed; neile jätkub vaid materjaalsete tarvete rahuldamisest. Inimkond on muutunud loomaliikuks: ta ei tea, mis teha kunstnikele.

Auguste Rodin.

KAVAL VÜRSTIKAASA

Krimmi legend

Sev-Eddin kogus püsiva hoolega raha — küll juba paarkümmend aastat! Ta igatses vanas eas minna palverännakule — Mekkas, ja selleks oli tarvis palju raha! Nüüd omas ta tervelt viis-sada raha, üsna paraja summakese, et kokkuhoidlikult kulutades oma ammu-kavatsetud palverännakut ometi kord teostada võida.

Palverännak Mekkas kindlustab õigeusklikule muhamedlasele paradiisipäasu. Öhtuti, kui Sev-Eddin puhkama heitis, koondusid kõik ta mõtted tulevasele elule paradiisis. Ta meeliskles eneses, kuidas ta paradiisis ei tarvitse varahommikuti asemelt tõusta, et kastevilus karja metsa ajada ja sigisõöl valvata loomade julgeoleku eest.

Ta nägi vaimus piima- ja meejägesid ning tundis suus kohvi ja vesipiibu mõnusat kõdi. Jah, mulla oli ju tõendanud, et usklikku, kes Mekkas käinud, ootavad kõik sarnased ja veel palju muidki paradiisi rõõme-mõnusi. Pealegi olla paradiisis alati väga soe. Viimaks kujunes Sev-Eddinil otsus kindlaks: eeloleval kevadel algab ta palverännakut. Ühtlasi pidas ta vajalikuks oma rännaku kapitali, mis mulla käes hoiul, veel kord üle lugeda.

Järgneval reedel oligi Sev-Eddin linnas, külastas mullat ja teatas, et on lõplikult otsustanud eeloleval kevadel palverännakule minna. Ta lootis mullalt suurt rõõmuavaldust ja kiitust kuulda, kuid see vaikus koguni. Ka rahast ei teinud ta juttu ja Sev-Eddin pöördus sama targalt koju tagasi. Nädal hiljem, järgmisel reedel, oli ta jällegi mulla juures. Nüüd ta otse küsis, et millal saab

oma raha kätte, sest kavatsetud palverännakuni pole enam palju aega.

„Millisest rahast sa räägid?“ küsis mulla.

„Millisest rahast?“ osatas Sev-Eddin, „eks ikka sellest rahast, mis kahekümne aasta kestel, igal reedel, nii suure hoolega sinu kätte olen toonud.“

„Mingisugust raha pole sa minu kätte toonud!“

„Kuidas...? kõrgeuline mulla... eks meie üle valvab ju allah! Karda ometi teda!“

„Käi minema!“ pööratas mulla; siis pöördus ta sulase poole ja käsutas: „Ki-huta see tola minema!“

Ja nii ka sündis.

Ahastas ja nuttis Sev-Eddin oma kahju ja mulla alatust, kuni tuli mõttele ja tõttas Burundukki, kus elas Edigeri vürsti kaasa Adšikali. See oli kuulus oma heategude poolest ja Sev-Eddin lootis oma viletsuses temalt abi. Jõudes kohale, laskus ta vürstinna ette põlvili, kõnles talle oma lugu ja paus mulla vastu abi.

Vürstikaasa oli üks, sest vürst oli palverännakul, Mekkas käimas. Juba üle aasta oli ta ära. Just eelmisel päeval sai aga vürstikaasa salajase teate, et umbes nädala pärast jõuab vürst koju. Kuulanud ära Sev-Eddini kaebuse, ütles vürstikaasa:

„Nädala viimasel päeval olen ma viienda palve ajal mulla juures, ilmu siis sinagi sinna ja päri mullalt minu juures-olekul oma raha.“

Vürstinna ilmuski lubatud ajal mulla juure, tutvustas end ja seletas, et ootab juba üle aasta oma meest Mekkast tagasi. Nüüd aga on ta otsustanud mehele järele minna, et näha-kuulda, mis temaga juhtunud. Lõpuks lausus ta mullale:

„Ma ei oska aga kuhugi peita oma kalliasaju ja tagavararaha, seepärast palun, kas ei võtaks sa seda oma kätte hoiule. Olen kuulnud nii palju sinu aususest.“

Mulla oli kõigega väga nõus ja kiitis vürstikaasa plaani heaks. Samal hetkel ilmus aga Sev-Eddin ja palus mullat:

„Kõrgeuline mulla, ole nüüd nii hea ja anna mu raha mulle kätte!“

„Jah, kohe, armas Sev-Eddin!“ lausus mulla. „Siin on su raha...“ Ja mulla andis Sev-Eddinile kätte ta hoiuse.

Ühtlasi seletas ta vürstikaasale, millise hoolega Sev-Eddin kogunud raha, et minna palverännakule. Vähe hooit ning muret pole temalgi olnud selle varanduse hoidmisega.

Seal tuli jookstes vürstikaasa nais-ümmardaja ja hüüdis:

„Vürstik valitseja! Olgu alati su silmad päikesepaistelised! Võta kuulda uudist: Edigeri vürst on koju jõudnud!“

Juba võttiski vürstinna oma kalliasjade kasti ja hakkas minema.

„Kalliasjade hoiuleandmiseks pole ju nüüd vähematki tarvidust!“ seletas ta kometanud mullale. Ta muigas kavala-lt.

Sev-Eddin ei saanud suure rõõmu tõttu paigastki, ta aina keksis ja löi tantsu. Tantsis ka vürstikaasa ümmardaja ja viimaks vürstikaasa isegi.

Mulla vaatas veidi teiste tantsu ja keksis viimaks vahvalt kaasa.

„Aga mulla,“ lausus vürstinna, „mis on sinuga? Mina tantsin, et saan oma meest näha, mu ümmardaja tantsib, et minul nii hea meel ja vanamees tantsib rõõmust oma raha kättesaamise pärast. Aga miks tantsid ometi sina?“

„Mina... ma tantsin seepärast, et esimest korda olen elus nii kavala naisega kokku juhtunud.“

Tulusaid nõuandeid

põllumehel

Umbrohu tõrjest ja kõrte koorimisest sügisel

Tänavune viljakoristamine tuli varakult, mitu nädalat varem kui tavaliselt. Kevad oli varane ja soe, orased said kohe täie hooga kasvama minna. Sellele järgnes aga püüne ja rohke päikesepaistega suvi. Põud pani vilja kasvu kinni, samuti küpsetas viljad enneaegselt. Praegu on juba enamuses viljad kokku pandud ja ka kuivade ilmade tõttu masindatud. Seega ollakse nagu sügiseste hooaegsete töödega selleks korraks valmis. Tuleb küll veel juurvilja koristamine ja kartulivõtmine, kuid sinna on veel peagu terve kuu aega.

On põldudelt vili koristatud, rõugud ära veetud ja kärbisepuudki ning redelid järgmiseks aastaks kokku kogutud, et neid siis käepärast võtta oleks, ei jää mahajätetud põld talvet ja järgmist kevadet veel ootama.

Oigel põllumehel algab kohe, kui põld käesolevasuvisest saagist vabaks saanud, ettevalmistustöö järgmiseks suveks. Oieti tulebki teha kõik põhjalikumad maaharimise tööd sügisel. Samuti ka umbrohu hävitamiseks on sügisene aeg soodus, sest sügisel peale viljade koristamist avaneb umbrohtudel täielik vabadus kasvamiseks. Seemneumbrohtude seemned, mis vilja sees valminud ja tavaliselt enne viljakoristamist varisenud, tulevad veel samal sügisel kasvama ajada, et nad ei saaks sügavkänniga viidud sügavamatesse mullakihtidesse, kust vähehaaval maaharimisega uuesti pinnale jõuavad ja siis kasvama ja vilja kurnama hakkavad. Need umbrohuseemned tulevad hävitada veel samal sügisel neile soodsaid võimalusi idanemiseks ja kasvama minemiseks võimaldades. Selleks tuleb neid viia kohedasse mulda, mida on kõige parem teha kõrre õhukese koorimisega.

Ka juurumbrohtude hävitamisel omab kõrre koorimine tähtsa koha, kuna just peale vilja koristamist need saavad vabalt omale juurtesse tagavarasid koguda, et siis järgmisel kevadel seda lopsakamalt kasvama minna. Juurumbrohtude tagavarade kogumisele tuleb lõpu, kui kõrre koorimisel kohe peale

vilja koristamist lõikame nende maa-pealseid kasvu läbi, millede kaudu töötatakse ümber päikese valguse abil juurtega maa seest võetud mineraalained. Seega jäävad nälga või peavad toitainete ümbertöötamiseks uued maa-pealsed kasvu ajama umbrohtude maa-alused osad ja kurnatakse niiviisi välja. Need uued võsud keeratakse aga sügisese sügavkänniga maa põhja ja järgmisel aastal on juba tublisti vähem tülikat umbrohtu.

Kõrte koorimiseks on meile turule ilmunud eriti praktiline tööriist, mida paljud põllumehed võisid ise oma silmaga möödunud aasta põllumajanduslikul näitusel näha. See uus riist on kultivaator, millele on võimalik külge kinnitada erilisi väikseid sahkakesi, missugusena see riist siis kergetes muldades väga head tööd teeb nagu tõendavad seda Vaeküla põllutöökooli juures korraldatud proovitööd. Samuti tõendavad seda Rakvere ümbruskonna põllumehed, kellele see kultivaator-koorija juba enne tuntuks oli. Nimelt valmistab sarnaseid koorijaid D. Lõhmuse tööstus Rakveres.

Koorimiskänniga enne sügisest sügavkänni on saadud ka kõrgemaid viljasaa-ke, nagu tõendavad seda Tartu ülikooli Taimebioloogia katsejaamades korraldatud katsed. Nimelt on kooritud põldudelt saadud aastaid kestnud katsete tulemusena 14% enam kaera saaki ja 25% enam segavilja saaki kui koorimata — ainult sügavkänniga haritud põldudelt. Kõrgem saak on tingitud siin vähemast umbrohu ja paremast maaküpsusest, mis saadakse selletõttu, et muld sügisel koorimisega varem käärima aetakse kui on see võimalik üksi sügavkänniga.

Umbrohu tõrjele tuleb sügisel mõelda ka mujal kui kõrrekoorimisega umbrohtude hävitamisel. Meie põllud üldiselt ongi väga umbrohtunud, esineb nii seemneumbrohte kui ka visalt võidetavaid juurumbrohte. Nende, meie põldude kurnajate tõttu saame hulka vähem saaki kui peaksime seda saama puhtadelt põldudelt. See saagi vähemsaak kogu riigist teeb kindlasti väga suure viljahulga välja. Ja selle võrra on meil võimalik

oma põldude saakisid suurendada, kui asume umbrohtude tõrjele kõlkvõimalikel viisidel.

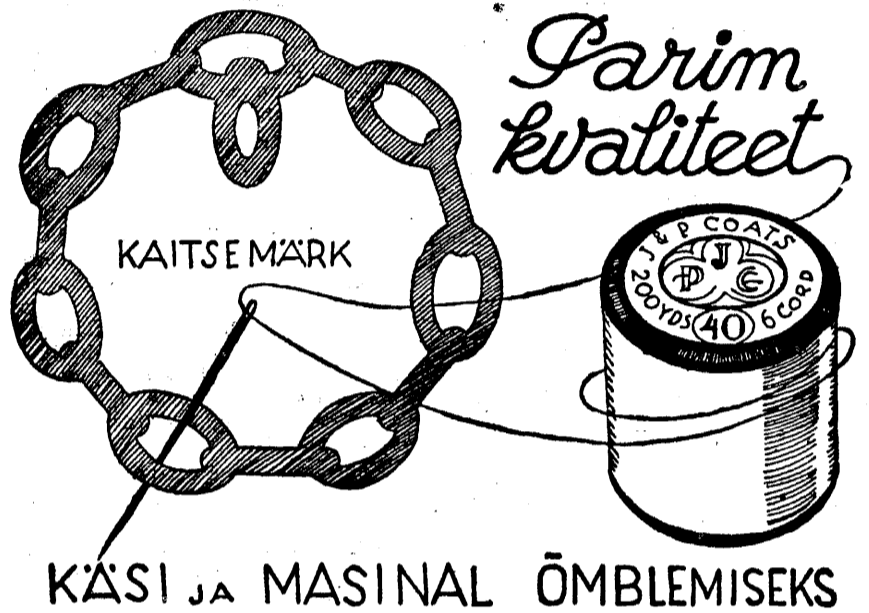
Kui palju umbrohtu oli meie viljas, seda näeme selle järgi, palju tuleb viljapeksmisel masina alla — läbi sõelte liiva hulka, umbrohuseemet on tulnud. Sinna jõuab peksmisel suur hulk peenemaid seemneid. Kuid mitte üksi sinna, vaid ka viljaterade ja põhkude hulka läheb seemet, mis siis kui korralikult seemnevilja ei puhastata, kevadel jällegi seemnega põllule külvame. Ka loomadele söödetud vili peaks võimalikult umbrohuseemnest puhas olema, sest kui jahvatame veskil jämedamat jahu, jäävad selles vähimad umbrohuseemned terveks. Ka lähevad need tervelt looma kõhust läbi ja jäävad seedumata ning sõnnikusse jõudes veetakse need siis uuesti põllule.

Eriti hoolega tuleb toimetada masinaluse liivaga ja umbrohuseemetega. Seda on kõige parem ära põletada või sarnasesse kohta viia, kust see ei saa põllule tagasi. Mingil tingimusel ei tohi aluseid viia lauta, kompostihunnikusse ega mujale, kust see põllule edasi viiakse. Ka tee peale ei tohi seda liiva

vedada, sest ka sealt kantakse seemned vankrirataste küljes märjal ajal põllule ja mujale, kuhu meie neid kuidagi ei soovi viia.

Kuna viljakoristamise lõpul tänavu tuleb väike tööde vaheaeg, siis tuleb ka veel juurvilja ja kartulipõllud läbi käia ja sealt kõik järele jäänud umbrohud välja kiskuda. Nii juurumbrohud kui ka praegu juba peaaegu küpsete seemnetega seemneumbrohud. Üks vabalt valida saav umbrohu taim annab mitutuhat seemet ja need varisevad mullasse enne juurvilja ja kartuli koristamist, kus nad siis järgmisel aastal kasvama lähevad. Eriti kardetavad selles suhtes on tänavu juurvilja põllud, sest kevad-poolle suvel suurel hulgal esinevate kahjurite tõttu on juurviljapõldudel palju tühje kohti, kus umbrohi väetatud maal eriti lopsakalt lobbab ja kus ka umbrohu tõrjele juurviljad kõblamisel tühja maa tõttu vähem hoolt on pühendatud.

Eelpooltoodust selgub, et tänavu sügisel tuleb umbrohtudele igast küljest sõda kuulutada ja need kus vähegi võimalik täiesti hävitada.

Kurgi- ja kõrviitsaseemneid

kogudes lõigatakse vili pikuti pooleks, võetakse seemned ühes viljalihaga koorest välja, pannakse need pesukaussi ja hõõrutakse hoolega kogu massi käte abil. Selle järele nõristatakse pealt vesi ühes liimainega ja viljaliha osadega, samuti kergete seemnetega, mis peal ujuvad. Puhastatud vesi valatakse uuesti üle ja hõõrutakse seemneid jällegi. Ka nüüd nõristatakse vesi pealt. Seda toimingut korratakse seni, kuni vesi puhtalt seemnetelt ära voolab. Siis kuivatatakse seemned õhurikkas ja soojas kohas sõelal sagedase ümberpööramise teel.

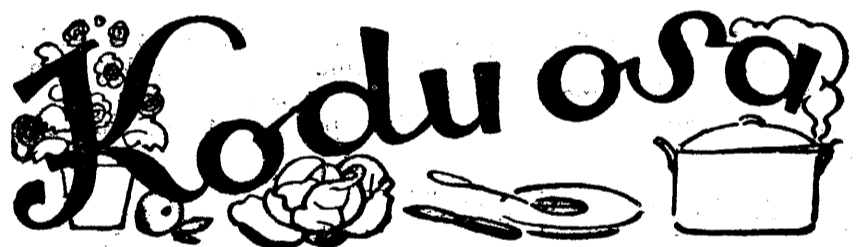
Olgu tähendatud, et seemnekasvatavad sagedasti lasevad poolitatud kurkidel mõni aeg käärida, mis järele seemned vabanevad hästi kergeti lihast ja liimainest.

Agapanthus (A. umbellatus)

Agapanthus on üks ilusamaid ja sealjuures vähenõudlikumaid Lõuna-Aafrikast päritlevaid poti- või kastitaimi, mida kasutatakse muruplatside, ukseesiste ja muude vabade aiaplatside kaunistamiseks. Seda on tuntud juba vanemast ajast saadik, mil ta leidis poolehoidu mõisaaedades. Juulikuul ilmuvad pikade roheliste õievarte otsas läikivad lavendelsinised lehtrisarnased õied, mis õitsevad septembrikuuni.

Mai lõpul viiakse agapanthus välja. Ta edeneb hästi, kui ei unustata kastmist, sest veetarvidus on temal suve jooksul küllalt suur. Pilves ilmadega kastetakse lille vahete vahel vedelväetisega, väga hästi mõjuvad lehma- kui ka linnusõnniku vedelväetis. Need edendavad kasvu ja õitsemist. Kastimuld olgu huumusrikas, savikas ja hästi läbilaskev. Ümberistutamine sünnib harva, ainult sel juhul, kui lihavad juured ähvardavad kasti lõhki ajada või sellest koguni välja tungivad. Isegi vildistunud juurtega taimed õitsevad hoolsal kastmisel ja väetamisel hästi. Kliimaatiliselt sobivates kohtades on agapanthus külma-kindel tubli talvekatte all. Meil talvetatakse teda külmas ruumis või õhurikkas keldris 1—6° C. Kogu talve jooksul kastetakse lille ainult 2—3 korda. Korrapärane kastmine algab aprillikuul, taimekasvu alguses. On hea, kui ta sellest ajast saaks valgusrikka seisukoha, siis arenevad talle väljaviimise ajaks ilusad terved, tumerohelised lehed.

Tugevaid põõsaid jaotatakse kevadeti ja istutatakse üksikult kastidesse või pottidesse.

TOIMETAJA ELSS KÄSPRE

Nr. 34 — 21. VIII 36.

Seenetoite

Praetud seened. Seeni, võid, riivsaia, pipart, soola. Või pruunistatakse pannil või pajapõhjal, lisatakse lõigatud seened, lastakse läbi küpseda, lisatakse riivsaia ning maitse järgi pipart ja soola. Antakse lauale kuumalt kartulitega.

Seenevorm. 0,5 kg seeni, 3 muna, 200 g suitsupekki, 2 kl. piima, 1 kl. riivsaia, 1 sibul, 2 spl. võid, pipart, soola. Kuputatud seened ja suitsuliha lastakse läbi lihamasina, samuti sibul. Lisatakse piim, riivsaia, klopitud munad, sool ja pipar, segatakse hästi läbi, kallatakse määratud vormi, riivsaia riputatakse peale, küpsetatakse ahjus 1 tund. Antakse lauale keedetud kartulite, kartulipudru, keedetud lillkapsaste või hernestega ja pruunistatud võiga või kastmega.

Praetud puravikud. Toored puravikud pestakse ja lõigatakse ribadeks. Peenestatud sibul praetakse võis pehmeks, lisatakse puravikud ja praetakse läbi. Lisatakse sool, mõni supilusikatäis liha- või ajaviljaleent või vett, hapukoort, keedetakse veel kord läbi. Lauale antakse kartulite ja kurgisalatiga.

Puravikukotletid. Puhastatud ja lõigatud seened praetakse pannil ühes sibulaga vähese rasvalisandusega pehmeks, aetakse läbi lihamasina. Segatakse hulka riivsaia ja jahu, lahtiklopitud muna, maitse järgi soola ja pipart. Veeretatakse jahus või riivsaia piklikud kotletid, praetakse pannil võis või rasvas pruuniks. Antakse lauale keedetud kartulitega ja kastmega.

Puravikukaste. Puhtakpestud puravikud lõigatakse peeneks, praetakse ühes peenendatud sibulaga võis. Võetakse liha- või aedviljaleent, segatakse sellesse natuke jahu, maitse järgi soola, lastakse läbi keeda, lisatakse seened ja haput koort, lastakse veel kord keema tõusta. Antakse lauale kartulitega või aedviljavormidega.

Puravikusupp. Puravikke, kruupe, kartuleid, porgandeid, sibulat, võid, koort, vett, soola. Kruubid, kartulid ja porgandid

ÜHINGUTE TEGEVUSEST

Näitus Jõgeval

Jõgeva Põllumeeste Selts korraldab Jõgeva alevis 22.—23. augustil põllumajandus-käsitöö näituse.

Käesolev näitus on kujunemas kohapeal suuremaks sündmuseks. Peale üldväljapanekute põllumajanduse alal, kus on esitatud kõik osakonnad—nii taimekasvatuse kui ka loomakasvatuse aladelt, on suuremat rõhku pandud ka käsitööde osakonnale. Seal on hulk väljapanekuid kuulsate Vaimastvere naiste kudumise käsitöödest, siis Avinurme puutöömeistritelt ja Kodavere-Alatskivi vankritööstus.

Õpetlikke väljapanekuid on Kuremaa seakasvatuse katsejaamalt ja Tooma sookultuuri kooli poolt. Jõgeva Sordiarenduse jaama töödega on võimalus tutvuneda kohapeal.

Suuremate väljapanekutega esineb Jõgeva Majandusühisus ühes ETK oma-tööstuse saadustega.

Näituse ajaks on lastud käiku odavahinnalised huvirongid Jõgevale Tallinnast kui ka Tartust. Huviosalistele korraldatakse ringsõidud ümbruskonnaga tutvunemiseks Jõgeva, Laiuse, Kuremaa ja Põltsamaa ümbrusesse.

Näituse eeltöödega on tehtud algust juba kevade varakult, mis tõttu algatus peaks kujunema sisuliselt tuumakaks. Jõgeva Põllumeeste seltsi juhatusel eesotsas energilise esimehe J. Aamiseppa on läinud korda Põllumeeste seltsile muretseda just alevi külje alt vastav maa-ala, kus kavatakse tulevikus korraldada näitust.

Praegune näitus toimub Rahvamajas.

Jõgeva Majandusühisus korraldab harukaupluste võrku

Et liikmes- ja ostjaskonda paremini teenida, selleks on Jõgeva Majandusühisus ümbruskonnas avanud seni kuus harukauplust. Harukauplused on pea eranditult kõik avatud kohalikkude piimaühingute juures, missugune moodus on ka osutunud vägagi sobivaks harukaup-

luste tegevusele, nagu seda tõendab harukaupluste järjekindel tegevuse suurenemine. Päevakorras on harukaupluste avamine veel Härjanurme Saduküla piirkonnas ja Kantküla piimaühingu juures. Suuremaks takistuseks on kohaste ruumide leidmine kohapeal.

Käesoleva aasta esimesel pooltel on J. Majandusühisuse tegevus näidanud jälle suurt tõusu. Nii on 7 kuu läbimüügid tõusnud kuni 500.000 kroonini. Võrreldes eelmise aastaga on kaupade läbimüügi suurenemine olnud ligi 35%.

Maikuu avati Puurmani asunduses harukauplus. Viimane ühes Lustivere harukauplusega on kujunemas suuremateks harukauplusteks.

Karuse Tarvitajate Ühisuse

tegevus 1936. a. seitsme kuu jooksul on tugevasti suurenenud, võrreldes möödunud aastaga. Nii on tõusnud läbimüügid 135.000 kroonile möödunud aasta sama aja läbimüügi 70.000 krooni vastu, sellega tõus ligi 100%. Suurenenud on ka talusaaduste vahetaliitus ja tõusnud liikmete arv. Läbikäikude tõusust tingitult oldi sunnitud kaalumisele võtma oma auto muretsemise küsimus ja nüüd ongi jõutud niikaugemale, et neil päevil toodi ETK-st 5-tonnise kandejõuga „International“ veoauto.

Lõuna-Läänemaal tunti seni teravat puudust taimekaitse vahendite parema müügikorralduse järele, kuna lähemad müügikohad asuvad üle 70 kilomeetri kaugel. Tahes sellisesse olukorda parandust tuua, avas Karuse Tarvitajate Ühisus oma Vatla harukaupluses Sotsiaalministeeriumilt omandatud loa põhjal taimekaitse vahendite, kemikaalide ja rohu-kaupade müügi, alates 1. augustist. Nagu juba senisest lühiajalisest tegevusest selgub, lelab rohu-kaupade ja taimekaitse vahendite jaoks tarvitajaskonnalt elavat kasutamist.

Mõni aeg tagasi otsustasid Läänemaa ärid pühapäeviti kauplused sulgeda, arvates 1. augustist.

Sellest kokkuleppest ei pidanud kinni aga paljud erakaupmehed, lootes just pühapäeviti elavamat äri ajada, kuna ühiskauplused ja suuremad eraärid on ju

suletud. Pettusid aga sarnaselt mõtlejad. Ostja, teadmises, et suuremad ärid ja ühiskauplus on suletud, ei tulnud üldse väljagi ja mitmed eraärimehed leiavad pühapäevase läbimüügi olevat nüüd veelgi väiksema kui varemalt, kus kõik ärid olid avatud. Näib, et maainimesel polegi nii erilist vajadust pühapäevase kauplemise järele, olgugi et omal ajal arvati teisiti. Kui inimesel on suur rutt, pole tal aega tulla siis kauplusesse pühapäevalgi ja kui pole erilist ruttu, leiab ta alati mahti kaupluse külastamiseks.

Parmupiits.

RAPLA TARVITAJATE ÜHINGU

naisring korraldab oma liikmetele ekskursiooni Põltsamaale ja ühtlasi Tartu näitusele. Arasõit Raplast 5. septembril kell 5 hommikul ja tagasisõit Põltsamaalt 6. septembri õhtul.

Sõiduhind edasi-tagasi kr. 2.50. Üles anda palutakse hiljemalt 3. septembril kell 5 hommikul ja tagasisõit Põltsamaalt 6. septembri õhtul.

Naisring korraldab 3-päevase sissekeedu, külmtoidu ja karastavate jookide kursuse oma liikmetele 15., 16., 17. sept. Liikmeid palutakse üles anda hiljemalt 13. septembrini Tarvitajate Ühingu prl. Vebermani juures. Juhatus.

Kasutage taliviljade saagi tõstmiseks kunstväetisi!

Viljahinnad on tõusnud. Kunstväetiste, eriti aga fosforväetiste hinnad on endised, mis õigustab nüüd selle suuremat tarvitamist. Kasulik fosforväetis on odava hinna juures

Vene superfosfaat

Müügil lahtiselt ja kottides.

Korraldage ühiskaupluste kaudu ühistellimisi.

Suurmüük ETK-s.

keedetakse soolavees pehmeks. Seened lõigatakse peeneteks ribadeks, praetakse ühes sibulaga pannil võis pehmeks, pannakse supi hulka, maitse järgi lisatakse soola. Kausi põhja segatakse hapukoort, supp valatakse peale, antakse kuumalt lauale.

Munakook puravikkudega. 6 muna, 6 spl. piima, 1 spl. jahu, 1 tl. soola. Munakollased klopitakse segi, lisatakse jahu ja piim ning vahustatud munavalged, segatakse kergelt läbi, valatakse üle panni, lastakse küpseda. Puhastatud, pestud toored puravikud hakitakse peeneks, praetakse pannil võis, lisatakse maitse järgi soola ja pipart, segu valatakse munakoogi ühele poolele, teine pool keeratakse peale. Antakse kuumalt lauale praetud kartulitega.

Puravikusalat. Väikesed puravikud pestakse ja kaabitakse puhtaks, pannakse keedunõusse, lisatakse õige vähe vett, maitse järgi soola ja mõni sibul. Kui sibulad poolpehmed, lisatakse mõni tera pipart, mõni nelk, paar loorberilehte, vähe muskaat-õit, lastakse veel keeda, lisatakse siis veiniäädikat. Valatakse purki jahtunult, suletakse purgid. Seda salatit võib hoida ka talveks, siis peab aga lisama kangema äädika, vastasel korral ei hoidu puravikud hästi.

Seenepannkoogid. 3 muna, 3 kl. piima, 2 kl. jahu, soola, 0,5 l kupatatud seeni, 2 spl. võid, väike sibul, 2 spl. hapukoort, pipart. Munast, piimast, jahust ja vähesest soolast segatakse tainas (kui tainas saab paks, võib lisada piima rohkem), lastakse 1 tund seista. Peenestatud seened ja sibulad praetakse võis, lisatakse koor, sool ja pipart, keedetakse läbi. Taignast küpsetatakse õige õhuke ülepannikook, seenesegu laotatakse peale, küpsetatakse ainult ühelt poolt, kuni tainas küps. Keeratakse rulli. Sarnaselt valmistatakse kõik koogid, antakse kuumalt lauale hommiku- või õhtutoiduks.

Scene- ja värskekapsavorm. 1 kapsapea, 1 l seeni, 1 sibul, 2 spl. jahu, 4 spl. võid või rasva, soola, pipart. Kapsapea lõigatakse neljaks, keedetakse soolavees poolpehmeks, hakitakse peeneks. Kupatatud seened hakitakse või lastakse läbi lihamašina, praetakse pannil võis või rasvas peenestatud sibulaga. Pannakse kapsastega kordamisvormi, vähe pipart vahele. Piima sekka (võib olla ka liha- või aiaviljaleem) segatakse jahu, valatakse peale. Peale tipitakse väikseid võitükikesi. Küpsetatakse ahjus 1 tund. Antakse lauale keedetud kartulitega ja kastmega või ilma.

Hautatud seened värskekapsaga. 1 pea kapsaid, 1 l seeni, 200 g suitsupekki, 2 sibulat, pipart, 1 l aedvilja või- lihaleent või

vett, 2 spl. jahu, 2 spl. haput koort. Kapsapea kupatatakse soolavees (võib panna ka toorelt), lõigatakse peeneks. Seened peenendatakse, suitsupekk lõigatakse raasudeks, praetakse pannil ühes peenestatud sibulaga. Seened pannakse kapsastega kordamis emailitud raudpatta, iga korra vahele pekiraasukeksi ühes rasvaga ja veidi pipart. Vedelik valatakse peale, lastakse kaane all haududa 1½—2 tundi. Hapukoore hulka segatakse jahu, lisatakse kapsastele, lastakse veel kord läbi keeda. Antakse lauale keedetud kartulitega.

Riisikad võis. Väikesed riisikad puhastatakse, pestakse puhtaks, keedetakse kuumas võis vähese soola ja pipraga pehmeks, lisatakse haput koort. Keedetakse veel kord läbi. Süüakse kuumalt keedetud kartulite või kartulipudru juure.

Sarnaselt praetud riisikaid võib hoida ka hoidisena talveks, siis aga ei lisata kastmele haput koort. Riisikad ühes võiga kallatakse purki, lastakse hanguda, valatakse siis peale õhukene kord parafiini, lamba- või loomarasva. Purk seotakse pealt pergamentiga, hoitakse alal jahedas ruumis. Tarvitamisel soojendatakse seened ühes võiga, lisatakse hapukoort ja antakse lauale nagu eelpool kirjeldatud.

Riisikasalat. 1 kg väikseid riisikaid, ¾ l veiniäädikat, 1 kl. vett, 8 tera pipart, 2 loorberilehte, väikseid sibulaid, vähe muskaatõit, 5 nelki, soola, suhkrut. Seened kupatatakse soolavees mõni minut, kallatakse sõelale, valatakse külma veega üle ja lastakse nõrguda. Äädikast, veest ja maitseainetest keedetakse vedelik, seened pannakse sisse, keedetakse vähe aega, valatakse kuumalt purki. Jahtunult suletakse purgid, hoitakse alal jahedas kohas.

Scene- ja makaronivorm. 1 l seeni, 1 kg makarone, ¾ l piima, 2 spl. võid või rasva, 1 muna, vett, soola, sibulat, pipart. Makaronid keedetakse soolavees pehmeks. Hakitud seened praetakse ühes peenendatud sibulaga võis või rasvas. Määritud vormi põhja pannakse kord makarone, sellele seenesegu ja vähe peent pipart. Peale valatakse lahtiklopitud muna ja piima segu, väikesed võitäpid pannakse peale. Küpsetatakse ahjus 1 tund. Antakse lauale õhtuks võileiva juure.

Seenevorm. 1 kg seeni, 1 klaas riivsaia, 2 muna, 2 sibulat, 1 klaas piima, soola, pipart, 2 spl. võid. Kupatatud seened hakitakse peeneks, praetakse ühes hakitud sibulaga võis. Maitse järgi pannakse soola. Munad lüüakse vahule, lisatakse piim, riivsaia, pipart, klopitakse kõik segi, pannakse määratud vormi, peale kord riivsaia ja võitäppeid. Küpsetatakse ahjus 1 tund. Antakse lauale keedetud kartulite ja kastmega ning kurgisalatiga.

Hoonete värvimisest

Praegused ilmad on selleks väga sobivad

Käesolev aasta on määratud meie kodude kaunistamise ja korrastamise aastaks. Vaadeldes vastava propaganda tagajärgi võime märkida, et nii mõndagi on kodude kaunistamise alal saavutatud. Sageli võime näha värskest värvitud hooned punaste seinte ja katustega, mis silmale nii armsaks vahelduseks. Kuid need hooned on siiski veel vähe: ainult mõned üksikud paistavad silma teiste hallide ja luitunute hulgas. Võime ütelda, et hoonete värvimise alal seisab meil ees veel määratu tööpöld.

Kui otsida põhjusi, miks hoonete värvimine nii visalt edeneb, siis veendume, et ei ole küllalt teadlik värvide lihtsas käsitlemisest ja ka selle töö odavuses. Julgesti võib ütelda, et majanduslikult hoonete värvimine rootsi värviga ei tohiks kellelegi üle jõe käiv olla. Värvimine ei tõsta mitte ainult hoonete välist ilmet, vaid aitab suurendada ka hoonete vastupidavust, tasudes sellega värvimiseks tehtud kulud. Käesolevas kirjutises tahaksime puudutada lühidalt hoonete värvimist rootsi värviga.

Skandinaavia maades on rootsi värv väga levinud ning juba üle 200 aasta tarvitamist leidnud. Rootsi värvidega värvides peab üldiselt silmas pidama, et ei värvitaks värsket, toorest puumaterjali. Uute hoonete juures on soovitatav värvimistööd alles järgneval aastal ette võtta. Rootsi värvidega värvimisel tuleb arvestada järgmisi töid: 1) pinna ettevalmistamist, 2) värvi valmistamist ja 3) värvimist.

1) Pinna ettevalmistamine rootsi värviga värvimiseks ei nõua suuremaid eeltöid. Varemalt värvitud pinnalt tuleb maha kraapida vana lahine värv, tarvitades selleks terasharja või muud majapidamises leiduvat kraapijat. Varem värvimata hoonete juures on nõutav kuiv puumaterjal. Seinte juures on soovitatav tarvitada vooderdamiseks hõõveldamata laudu, mida rootsi värviga väga hea on värvida. Hõõveldamata laudadest püstvooder liistudega näeb väga kena välja.

2) Värvi valmistamine. Rootsi värvi valmistamisel on soovitatav tarvitada ehtsaid rootsi värvaineid, eeskätt nn. f a l u m i p u n a s t, milline värvaine sisaldab 50% ränihapet ja selle tõttu on ilmastikukindel. Rootsi värvi valmistamiseks võib tarvitada ka teisi muldvärve, kuid peab silmas pidama, et püsivus oleneb värvi koosseisust. Rauaoksiid näiteks, mis sisaldab 80% rauahapendit, ei kõlba rootsi värvina tarvitamiseks, sest ränihappe % on liiga väike. Sage-dased nurinad, et rootsi värv ei ole püsiv, on tingitud just asjaolust, et pole tarvitatud ilmastikukindlat kohast rootsi värvi. Rootsi värv valmistatakse järgmiselt:

25 liitris keevas vees lahustatakse 1 kg rauavitrioli ja lisatakse sellele segule juure 1—1½ kg peent rukkijahu, mis enne katlast võetud vähesel vitrioli-

veega paksuks kõrdiks lüüakse, hoolega silmas pidades, et jahu klimpi ei jääks. Saadud kõrt lahjendatakse vitrioliveega, mida katlast võetakse, ja valatakse katlasse, liigutades kogu aeg katlasolevat segu. Keedetakse ¼ tundi. Seejärel lisatakse segusse pikkamööda ja hästi segades katuse jaoks 2—3 kg ja seinte jaoks 1—2 kg värnitsat. Pärast värnitsa segusse lisamist lisada segusse mingis teises nõus vedeldatud värvaine 4—5 kg faluni punast, hoolega jälgides, et värvaine tükkidesse ei jääks. Pärast värvaine segusse lisamist keedetakse segu veel ¼ tundi hoolega liigutades ning värv ongi valmis.

Seinte, aegade jne. värvimise jaoks värvi valmistamisel võib värnitsa ka ära jätta, kuid selle juures väheneb värvi püsivus. Katuste juures on kindlasti soovitatav värnitsat tarvitada, sest see aitab tunduvalt tõsta värvi püsivust. Saadud valmis värvi 1 liitriga võib katta 4 ruutmeetrit seinu või 2 ruutmeetrit katuse pinda.

3) Värvimine. Valmiskeedetud värviga võib seinu värvida sarv- või mõne muu suurema pintsliga, kandes värvi pinnale ühetasasel pikuti pintslitõmmetega ja kaunis märjalt. Katuseid võib värvida ka aia- või maalripritsiga, kusjuures värv tuleb varemalt läbi ti-

heda sõela lasta, sest muidu võib tekkida pritsis ummistus. Värvida ei tohi vihmaste ilmadega, sest vihm peseb värvi enne maha, kui see jõuab kuivada. Kõige parem on värvida pilves ilmaga.

Eelpool toodud värvi valmistamise retsept on meile toodud Rootsist, kus see pikemat aega kasutamisel olnud ning milline valmistamisviis ka meil laiemalt tarvitamist leidnud.

Praegu on eelpool toodud värvi valmistamiseks vajalikkude ainete hinnad järgmised:

faluni punane à 35 snt. kg, rauavitriol à 12 snt. kg, värnits à 75 snt. kg ja rukkijahu à 14 snt. kg.

Arvestades eelpool toodud hindadega, tuleb maksta ühe ruutmeetri seinu värv 3 senti ja katuse värv 6 senti. Siinjuures toodud arvestus on tehtud värvile, millele värnitsat juure lisatud, kuna ilma värnitsata värvimine peaaegu poole odavam tuleb.

Hoonete seinte juures on soovitatav tarvitada tumedamat faluni punast, värvides liistud, aknalauad, nurgalauad jne. valge või mõne muu sobiva heledama värviga.

Katuse värv peab seinte värvist kindlasti heledam olema, sellepärast tuleb tarvitada heledamat faluni või veneetsia punast värvi.

Kuna praegu ilmastik täiesti sobiv värvimiseks, siis tuleks põllumeestel tõsiselt kaaluda värvimise küsimust veel käesoleval aastal.

Põllumajandussaaduste turuhinnad

VOITURG.

Voituru seisundi kujunemine möödunud nädalal toimus üldiselt paranevas suunas. Nii noteeriti eesti või hinnaks Manchesteris 114—116 sh. cwt., möödunud nädala 112—114 sh. vastu, seega tõusis Inglisest saadav võihind 157 sendile fob Tallinn kg kohta. Samuti saime Saksast 3 senti kg-lt enam kui möödunud nädalal. Võihindade liikumisele vastavalt välisurgudel tõsteti ka meie eksportvõi hinda 3 sendi võrra kg-lt, s. o. 157 senti kg franko saatejaam. Turutendentsi hinnati kindlana.

Hindade paranemise tõttu välisurul on meie eksportvõi hinnanoteering tõusnud k. a. 30%, võrreldes 1. a. sama aja noteeringuga. 1934. a. augusti keskmisega võrreldes on tõus juba 100%. Seega seisukord kahe aasta jooksul voiturul on muutunud tunduvalt soodsamaks.

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Saksa 2006 tünni, Inglisse 3579,5 tünni ja muud müügid 2 tünni.

PEEKONITURG.

Peekoniturul püsib kindel tendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering jäi püsima 93 sh.-le tsentner. Praegune peekonihind on võrreldes läinud aasta hinnatasemega tunduvalt kõrgem. Läinud aastal samal ajal noteeriti Londonis Eesti peekoni kõrgema sordi hinnaks 78 sh. tsentner, seega on praegune hind 15 sh. ehk 20% võrra kõrgem. Kuna Inglisest nõudmine peekoni järele püsib, võib loota, et hinnad ei muutu ka augusti teisel poolel.

Arvestades asjaolu, et Londonis ja siseturul jäid hinnad endisiks, jäeti muutusetta ka peekonigade noteeringud. Käesoleval nädalal maksavad eksporttapamajad peekonigade eest järgmisi hindu:

	I sort	II sort	III sort
60—72 kg	95	90	84
55,5—59 "	90	86	80
72,5—75 "	90	86	80
75,5—80 "	86	82	79

Tallinna turg

19. aug. 1936. a.

Liha väikemüügil: Sealihha 75—100 s., suitsusink 140—175 s., veiselihha 45—85 s., vasikalihha 40—75 s., lambalihha 50—70 s. kg.

Linnud: Elus noored kuked 40—65 s. tk., tapetud kanad 85—145 s. tk., tapetud kanapojad 35—65 s. tk.

Kanamunad: 8—9 s. paar.

Piimasaadused: Kõõgivõi 150—160 s., lauavõi 170—175 s. kg, kohupiim 30—35 s., hapukoor 110 s., juustud sordi järgi 70—165 s. kg.

Teraviljasaadused: 2-kg. rukkileib 32 s., 2-kg. peenleib 65 s., 2-kg. sepik 75 s., 2-kg. sai 75—85 s.; sepikujahu 30 s., nisupüülijahu 40—45 s. kg.

Juur- ja aiavili: Kartulid 65 s. 20-l. mõõt, 5 s. kg; peakapsas 7—8 s., kaalid 10 s., peedid 12—15 s., porgandid 10 s., türgi oad 12—15 s., hernekaunad 28 s., kõrvits 15 s., arbuusid 125 s., tomatid 20—30 s. kg, sibulad 18—20 s. kg, kurgid 30—80 s. sada.

Kalad: Räimed 18—23 s., kilud 25 s., kammeljäd 23—25 s., ahvenad 25—30 s.,

Toodang näitab praegu järjekindlat tõusu. Möödunud nädalal tapeti eksporttapamajades 1637 siga 1477 sea vastu eelmisel nädalal.

KANAMUNATURG.

Kanamunahindade liikumine Inglisest näitas möödunud nädalal väikest nõrgenemist, kuna Saksas oli turu seisukord üldiselt kindel. Kuna nädala lõpul seisukord uuesti näitas elavnemist, noteeriti meie kanamunahinnaks 65 s. kg franko kogumispunkt. Eksportöörid maksavad tootjatele vähemalt:

50 gr. raskustest munadest 36 senti kümme ehk 7,2 snt. paar; 55 gr. raskustest munadest 38 senti, kümme ehk 7,6 s. paar; 60 gr. raskustest munadest 40 s. kümme ehk 8,0 s. paar.

Elustapaloomade ja lihaturg

Põllutöökoja Tallinna alalisel elustapaloomade ja lihaturul on käesoleval nädalal veiste pakkumise kui ka nõudmine keskmine. Veiste eluseksport, mis ametlikult lubatud kuni 1. septembrini, — lõppes tegelikult juba nüüd, Soomes veiselihha hinna languse tagajärjel. Eksportööride poolt valmisostetud eksportveised turustati siseturul, mis pakkumise suurenemisel tõi kaasa, loodetavasti ajutise, veiselihha hinna lõdvenemise.

Nii nõuti ja makseti nädala keskmiselt rammusa pulliliha 42—46 s., keskmisest 38—39 s. ja lahjust 36—38 s. kilo. Eluskaalu alusel makseti, olenedes pulli rammususest, 23—27 s. kilo.

Lehma- ja härjalihha maksus: rammus 40—46 s., keskmine 29—35 s. ja lahja 24—27 s. kilo. Eluskaaluga makseti rammususele vastavalt 16—28 s. kg, kuid lehmade ostu-müügi tehinguid sõlmatakse eluskaalu alusel vähe.

Mullikalihha (eluskaal 120—300 kg) nuumatud maksus 41—46 s., keskmisest 30—36 s. ja lahja 25—30 s. kilo.

Vasikalihha pakkumine väike. Selle järeldusel nuumatud vasikalihha hind tõusnud 5 sendi võrra kg-lt, — makstes 60—65 s. kilo. Keskmine 50—55 s. ja lahja 40—55 s. kg. Eluskaaluga — 27—44 s. kilo. Vasikalihal tendents kindel.

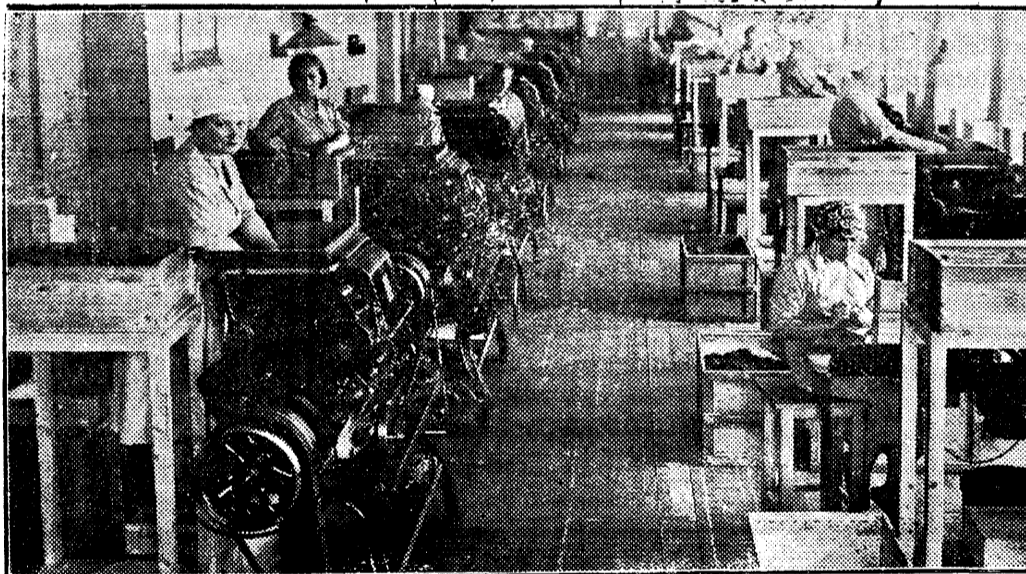
Lambalihha pakkumine üle keskmise. Nuumatud lambad käesoleval nädalal turul puuduvad. Keskmisest maksetakse 50—55 s. ning lahjematest 40—50 s. kilo.

Lambalihha eksport Rootsi avanes väiksest uuesti, kuid üldiselt on eksporti küsimus alles lõpliku selguseta.

Eksportlambalihha noteeriti 85—90 s. kilo ning eluskaal franko saatejaam kuni 33 s. kilo.

Sealiha pakkumine alla keskmise. Hinnad püsivad ja tendents kindel. Sea- viisi ilma pea-jalgadeta makseti liha-seast (tapakaal 60—110 kg) 72—80 s. ja rasvaseast (tapakaaluga üle 110 kg) 70—75 s. kilo. Eluskaalu alusel 53—55 s. piires kilo.

Nahkade hinnad endised. Veisena had toorelt 65 s. ja soolatult 75 s. kg. Vasikanahad 2—4,50 kr. tükk ning suuremad kaalus üle 3,5 kg ühe kilo hind 1,20—1,30 kr. tükk. Lambanahad 2—4 krooni tükk.

Pildil näeme ETK paberosside toppimise ruumi ühes toppimismasinatega. Masinatel käib toppimine üldjoontes sama põhimõtte järgi nagu käsitsi toppimisel, ainult tempo on kiirem. Nimelt topib iga masin 10—12.000 paberossi tunnis.

Suitsetajailt võime sageli kuulda, et paberossid on pehmelt topitud (läheb vähem tubakat). ETK paberossid on alati parajalt topitud, vahest võib koguni kuulda, et mõned on liiga kõvasti topitud.

See on teinud ETK paberossid Ahto, Lendur ja sigaretid Turist eriti hinnatavaks. Need on alati paraja kangusega, aroomi ja toppimisega.

haugid 35 s., kograd 35—40 s., latikad 30 s., Peipsi siidid 110 s., kohad 100 senti kg.

Õunad ja marjad: Õunad 25—35 s., pirnid 35—40 s., ploomid 30—50 s., mustad sõstrad 35 s., põldmarjad 40 s., mustikad 40 s., punased sõstrad 16—18 s., pohlad 18 s. kg.

Villahinnad

Majandusminister kinnitas villahindade noteerimiskomisjoni kodukorra ja määras komisjoni esimeheks majandusministeeriumi esindaja tööstusinspektor J. Michelsoni. 15. aug. oli Tallinna börsikomitee ruumes noteerimiskomisjoni esimene koosolek, kus I sordi lambavilla hinnaks noteeriti maal kokkuostu kohtades 3,55 kr. kg, II sordi — 280 kr. ja III sordi — 2,05 kr.

Seemnekartuli põldude tunnustamine Virumaal hoos

Juuliku lõpus algas Virumaal seemnekartuli põldude tunnustamine komisjoni poolt, kuhu kuuluvad agr'id A. Tarmet ja V. Reitan ning kohapealne esindaja. Seni on juba suuremad rajoonid läbi vaadatud, nagu Jõhvi, Kohtla, Lüganduse j. t.

Kõige rohkem seemnekartulitest kuulub tunnustamisele sort „Majasteet“. Väheosal määral „Varajane kollane“, „Jorgi hetsog“ j. t.

Väljaandja: Eesti Ühistegelise Liit
Vastutav toimetaja: K. Reinaste

Toitudele hea maitse

annavad

maitseained

Müügil ühiskaupluis.

PUTUKAMÜRK „PUTTOX“

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUSE SAADUS

hävitab kärbsed, lutikad, täid, kirbud, prusskad, koid, sääsed, parmud jne.

Müügihindad:

ca 1/4 kg netto originaal-plekknõu	Kr. 0.80
„ 1/2 „ „ „ „ „	1.20
„ 1 „ „ „ „ „	2.—
PUTTOX-pihustaja	1.75

Erihindad suurtarvitajale.

Mustvee Majandusühisus

Suurmüügilaod, peakauplus, pagaritööstus, raadioosakond
Mustvee, Tartu tn. 28. Tel. 14.

MUUB vartuslikku kaupa täie mõõdu ja õiglase hinnaga.

OSTAB kõrgema päevahinnaga vilja, seemneid, sigureid ja sibulaid.

Abikauplused:

Lohusuus, tel. 7; Tudulinna, tel. 1;
Avinurmes, tel. 21; Sadalas, tel.
Laius-Tähkvere 9.

Kui leiate vigu oma raadio aparatis, siis muretsege vooluallikaks „URANIA“ anoodipatarei ehk „URANIA“ taskulambi patareid ja siis näete kuidas muutis Teie aparati.

Ostame piiramatu arvul kodumaa

pesemata lamba villa

Maksame noteeritud hinnad

I sort Ekr.	3,55	kilogramm
II „ „	2,80	„
III „ „	2,05	„

Järelepärimistega pöörata

Karja Keskühisus
Tallinn, S. Karja 3

Kodumaa laevastiku poolt püütud

Eesti heeringate

järjekordset

värsket saadetist

oodata tuleva nädala algul.

Suurmüük ühingutele ETK-s.

O.-Ü. „Kalandus“

Tallinnas.

Nõudke ainult kvaliteetsepe

**CHYPRE
LAVENDEL
PALMOLI**

Uudispeep „Riviera KÜMBLUS“

Saadaval igal pool

Seebivabrik „RIVIERA“ Tallinn

Ühingu müük ETK-s

**HANS
VICHMANN' I
KEEMIA-
TEHAS**

Tallinnas,
Paldiski mnt. 20,
telefon 434-64

soovib jällemüüjatele saapakreemi **Neva**, saapamääret **Kalamees** ja **künlaid** igatsorti.

Ühingu müük ETK-s

Igasuguseid

JALGRATTAOSI

nagu: põiad, porilauad, kodarad, pumbad, assid, ketirattad, pedaalid, jne. valmistab

OTTO SAARE metallitööstus

Ainuesindaja:

Kr. Saar & Ko.

Tallinn, Viru 3 Tartu, Raekoja 2

Piibumeeste maiuspala

Aromatiseeritud piibutubak

50 gr. 25 s.

SANGAR

Masinaehitusvabrik

A. S. FRANZ KRULL

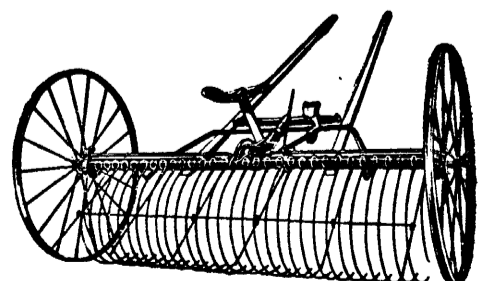
Tallinnas, Kopli 68, telefon 425-85. Tartu osakond, Raekoja 13, telef. 17.

Valmistab mitmekesistele nõuetele vastavaid

põllutööristu ja masinaid

Iga põllumees teab,

et ka raskem põllutöö muutub kergeks ja mugavaks — kui on kasutada hääd ja otstarbekohased Krulli adrad, vedruäkked, kultivaatorid, hobuseredad, viljasorteerijad, mitmesugused hekslimasinad ja loomatoidu aurutajad.

Alati saadaval heast terasest adrahõlmu ja -terasid valmis- ja poolvalmis kujul.

Ühiskauplustele müük ETK-s